

2/2016

SFV

magasinet

Bildning & Kultur

Per-Edvin Persson ~ Pippi på Vasa teater ~ Integration på svenska

Nr 2
Maj 2016
Volym 6, 2. årgången

UTGIVARE
Svenska folkskolans vänner
www.sfv.fi
svf@svf.fi
SFV:s kultur- och bildningstidskrift
utkommer 4 gånger år 2016

Nr	1	2	3	4
Materialdag	22.1	8.4	16.9	11.11
Utdelas	26.2	16.5	19.10	15.12

REDAKTION
SFV, Annegatan 12,
00120 Helsingfors,
tel. 09-684 4570
redaktion@svf.fi
Vi finns på Facebook,
Twitter och YouTube.

**CHEFREDAKTÖR
& ANSVARIG UTGIVARE**
Johan Aura
johan.aura@svf.fi
040-3559 935

REDAKTÖRER
Rabbe Sandelin
rabbe.sandelin@svf.fi
Christine Skogman
christine.skogman@svf.fi

LAYOUT
Pia Pettersson

PÄRMFOTO
Pia Pettersson

OY FRAM AB, Vasa
ISSN 2342-7426 (print)
ISSN 2342-7442 (online)

- 4 Kontakta SFV
- 5 Ledaren:
- 6 Kort
- 8 Pris- och medaljregn
- 12 Per-Edvin Persson: Kontakten till språkmajoriteten ytterst viktig
- 17 Svenska gården i Åbo renoveras
- 20 Tarja Halonen: Tider av osäkerhet kan förändras genom samarbete
- 22 Eldsjälarnas eldsjäl: Rikard Bjurström
- 25 Bengelsdorff: Att resa till Åbo
- 26 Regissören Agneta Lindroos vill skapa sin egen Pippi
- 29 Lifesthacking hjälper unga ta kontrollen över sitt liv
- 30 Ung kraft i politiken
- 33 Kolumnen: Förlorat förtroende
- 34 Integration på svenska – så mycket mer än ett språk
- 37 Sommaruniversitetens popularitet håller i sig
- 38 Flyktingströmmen nådde Jeppo
- 41 Kolumnen: Hur länge surrar humlan?
- 42 Förlaget lanserar femton nya böcker i höst
- 44 Bilder målade med tusch på siden
- 46 Arvid Mörne-jubileum
- 48 Frågan
- 49 SFV fakta
- 50 Författare på djupet
- 54 Medlemmarnas bokspalt
- 56 Boklådan
- 58 Kryss / sudoku / anagramjakten

”

– Immigranten har en annan utbildningsbakgrund. Förutom att lära sig språket måste man lära känna folket, dess sätt att tänka och dess handlingsmönster. I själva verket måste man lära sig mycket sådant, som de som bott länge i landet knappast själva är medvetna om.

Brobyggarpriestagare Tarja Halonen, s. 20.

12

SFV:s styrelseordförande professor Per-Edvin Persson vill gärna se på SFV och hela finlandssvenskheten i en lite större kontext än enbart Svenskfinland. Svenskans framtid i Finland har nämligen aldrig varit en angelägenhet enbart för de svenskspråkiga, eller de svenskspråkiga institutioner som byggts upp längs med historien.

► Sidan 12

26

Pippi Långstrump flyttade in på Wasa Teater- regissören Agneta Lindroos sticker inte under stol med det: Det är otroligt svårt att skapa någonting eget av en karaktär som de flesta redan har starka band till.

► Sidan 26

34

Undervisningen i svenska för invandrare på Borgå folkakademi, i vardagligt tal Akan, kom igång 1992, då med etiopiska krigsflygare som kommit till Finland via Ryssland. Förutom en paus år 2006 och några års försök med kortkurser fram till 2010, har undervisningen pågått på heltid.

► Sidan 34

Frågor om donationer till SFV samt SFV:s förvaltning

JOHAN AURA
KANSLICHEF
joohan.aura@sfv.fi
040-3559 935

Frågor om SFV:s ekonomifunktion eller datasystem

TED ÖSTERMAN
EKONOMICHEF
ted.osterman@sfv.fi
0400-197 692

Frågor om SFV:s tävlingar, pris och medaljer

CAMILLA NORDBLAD
KANSLICHEFENS ASSISTENT
camilla.nordblad@sfv.fi
045-1210 864

Frågor om SFV:s bidrag och stipendier

VIVEKA ÅBERG
KOORDINATOR
viveka.aberg@sfv.fi
stipendier@sfv.fi
040-5331 710

Frågor om SFV:s fastigheter

STEFAN JOHANSSON
FASTIGHETSCHEF
stefan.johansson@sfv.fi
044-7397 340

Frågor om föreningsverksamhet

STEFAN ANDERSSON
PERSONALADMINISTRATÖR (ÄVEN EKONOMI)
stefan.andersson@sfv.fi
050-441 0630

Frågor om SFV:s studiecentral

SIXTEN SANDSTRÖM
REKTOR FÖR SFV:S STUDIECENTRAL
sixten.sandstrom@sfv.fi
050-4824329

Frågor om landsbygdsutveckling & projekt

ANN-SOFI BACKGREN
SPECIALSAKKUNNIG
ann-sofi.backgren@sfv.fi
050-522 26 42

Frågor om studiecentralens kurser och föreningsverksamhet

SEBASTIAN GRIPENBERG
VERKSAMHETSOMBUD NYLAND
sebastian.gripenberg@sfv.fi
050-441 0818

Frågor om festsalen G18 och bokningar

TOM SUNDBERG
VAKTMÄSTARE
tom.sundberg@sfv.fi
050-366 6436

Frågor om studiecentralens kurser och studiecirklar

BEATRICE ÖSTMAN
VERKSAMHETSOMBUD ÅBOLAND
beatrice.ostman@sfv.fi
040-5026 026

Frågor om SFV:s kommunikation, publikationer och annonsering

RABBE SANDELIN
REDAKTÖR
rabbe.sandelin@sfv.fi
0400-453 953

Frågor om studiecentralens kurser

ANNA-KARIN ÖHMAN
VERKSAMHETSOMBUD ÖSTERBOTTEN
anna-karin.ohman@sfv.fi
050-3421 890

CHRISTINE SKOGMAN
INFORMATÖR
christine.skogman@sfv.fi
050-4340 620

Samarbete över språkgränserna

SFV:s ordförande Per-Edvin Perssons budskap är klart (s. 12). För att vi, finlandssvenskarna, fortsättningsvis ska kunna leva och utbilda oss på svenska i Finland behöver vi samarbeta med majoritetsbefolkningen. I motsats till vad man kunde tro då man läser hätska nätdebatter finns det många som gärna stöder det svenska i Finland. Många i majoritetsbefolkningen jobbar enträget för att det svenska inslaget inte försvinner och inser att svenskan i Finland är porten till Norden. Den här välviljan måste vi värna om och förvalta.

Därför har ett av tyngdpunktsområdena i SFV:s allmänna utdelning sedan några år tillbaka varit samarbete över språkgränserna. Glädjande många intressanta idéer och projekt har funnits bland ansökningarna och vi har valt att stöda en hel del av dem. Förutom direkta understöd till olika projekt, delar SFV dessutom ut stipendier varje vår som tangerar samma tema. Sedan 2003 delas tio stipendier ut till svensklärare i finska skolor. Det stora Brobygggarpriset delas sedan 2011 ut till en person som med sin egen insats ökat förståelsen och toleransen för det svenska i Finland. I år tillföll priset president Tarja Halonen.

Invandrare, som så småningom blir en del av den finländska kulturen, bör även få en inblick i det svenska. Att integration på svenska lyckas har vi goda exempel på (s. 34 och 42). Vi är stolta över att kunna säga att SFV även finns med på ett hörn i detta viktiga arbete.

Johan Aura

KANSLICHEF,
SVENSKA FOLKSKOLANS VÄNNER

Skriv eller ring!

www.sfv.fi | sfv@sfv.fi | 09-684 4570 | abo@sfv.fi | vasa@sfv.fi

Vill du berätta hur ett bidrag från SFV har hjälpt dig eller din organisation? Finns det ett ämne inom kultur och bildning du gärna vill läsa mera om? Tipsa redaktionen: redaktion@sfv.fi.

Ordna er förenings-träff i SFV:s nya utrymmen!

■ SFV:s verksamhetspunkter i Vasa och Åbo flyttar till nya utrymmen i höst. Genom flytten till större och bättre lokaler vill SFV erbjuda föreningar, organisationer och medlemmar en mötesplats där man kan träffas, nätverka och hålla möten. SFV-kansliet i Åbo flyttar från Svenska gården till andra sidan ån, närmare bestämt till Tavastgatan 30. SFV-kansliet i Vasa flyttar till Handelsplanaden 23. Öppet hus ordnas på bägge ställen efter sommaren och mera information finns så småningom på www.sfv.fi. I nästa nummer av SFV-magasinet presenteras de nya lokalkontoren närmare.

Beviljade bidrag utbetalas 27.5

■ Under februari månad tog SFV emot 1131 ansökningar elektroniskt, cirka 50 stycken fler än i fjol. 374 ändamål beviljades och SFV utbetalar 708 674 euro i allmänna bidrag den 27.5. Beslut sändes ut till samtliga sökande per e-post den 26 april. Samtliga bidragsmottagare har även publicerats även på vår webbsida. Har du frågor om ansökningarna, vänd dig till **Viveka Åberg**, koordinator för SFV:s allmänna bidrag.

I september 2016 öppnas den andra ansökningsomgången. Bidrag kan då sökas av organisationer för projekt och verksamhet som sker 2017. Se sista sidan för mera information.

Svenskfinland berättar mera

■ Storytelling, berättande, har visat sig vara en fungerande metod som blir allt populärare i Svenskfinland. SFV ordnade en ordfördelarutbildning i Tammerfors i februari med **Marianne Folkedotter** som föreläsare, Sveriges enda berättarantikvarie.

I samband med Världsberättardagen den 20 mars arrangerades ett berättarcafé med lokala berättelser på Bergö, som är ett pilotområde inom Erasmus+-projektet Raising Strong and Resilient Communities.

Är du intresserad av storytelling och berättarcafèer? Varför inte ordna ett berättarcafé som en studiecirkel under hösten 2016? Om du vill dra igång ett berättarcafé eller veta mera om storytelling, kontakta **Ann-Sofi Backgren**, ann-sofi.backgren@sfv.fi, tfn 050-522 26 42. På www.sfv.fi under EU-projekt hittar du även en broschyr som hjälper dig att komma igång.

Under 2017, i samband med Finlands 100-årsjubileum, planeras en finlands-svensk berättarfestival. Information om festivalen finns senare i år på www.sfv.fi.

#G18prat – ett lyckat koncept

■ I april lanserade SFV tillsammans med Bildningsförbundet och Martin Wegelius-institutet ett seminarium med ett lite annorlunda koncept, kallat #G18prat. #G18prat-seminariets tema var Hjärnan – minnet & sinnet, och började med en kort film påföljd av två föreläsningar av en bestämd längd och struktur. En öppen diskussion kring temat avslutade före-

läsningsdelen. Hela tillställningen började som den slutade, med smoothies och klassisk musik.

– Vi hade lite TEDx i tankarna då vi funderade kring hur man kan bygga upp en föreläsning som går ut över de vanliga ramarna, och där diskussionen är det viktiga. Jag tycker vi lyckades, säger **Sixten Sandström**, rektor för SFV:s studiecirkel och en av initiativtagarna.

Seminarier filmades och valda delar finns att se på www.g18prat.fi. SFV kommer att utveckla konceptet och hösten 2016 ordnas nästa #G18prat. Har du ett ämne eller tema du gärna vill höra mera om? Hör av dig till **Sixten Sandström**, sixten.sandstrom@sfv.fi, tfn 050-482 43 79.

Hälsa3 – arbetshälsa inom organisationer

■ Hur står det till med arbetshälsa i din organisation? På grund av efterfrågan kör en uppföljare till omtyckta Hälsa3-projektet igång hösten 2016! SFV och Folkhälsan arrangerar tillsammans med samarbetspartners en kurshelhet om arbetshälsa under 2016–2017 i Åboland, Nyland och Österbotten. Den första av tre gemensamma träffar är 4–5 oktober i Vasa. Regionalt ordnas sedan fyra träffar för deltagarna då man går igenom bland annat välbefinnande

i arbete, energipaus samt hur orka i arbetslivet. Målet för kursen är att utveckla kompetensen kring den egna hälsan och arbetshälsan, få praktiska verktyg och att samarbeta och nätverka kring dessa frågor. Projektet riktar sig till organisationsanställda inom tredje sektorn. Projektet avslutas i september 2017 med en gemensam träff i Helsingfors. Mera information och anmälan: verksamhetsombud **Anna-Karin Öhman**, tfn 050-342 18 90, anna-karin.ohman@sfv.fi.

Pia Österman ny styrelsemedlem

FOTO: VEIKKO SOMERPURO

■ Verksamhetsledare, FM **Pia Österman** valdes till ny styrelsemedlem på SFV:s årsmöte 30.3.

Pia Österman är verksamhetsledare vid Alumnföreningen vid Helsingfors Universitet och ersätter **Veronica Fellman** som avgick på egen begäran innan mandatperiodens slut.

Österman har verkat som verksamhetsledare vid Alumnföreningen sedan 2007 och varit företagare sedan 2001. Hon avlade sin FM-examen vid HU i huvudämnet historia 2001.

Under SFV:s konstituerande styrelsemöte återvaldes professor, dr **Per-Edvin Persson** till styrelsens ordförande och musikmagister **Wivan Nygård-Fagerudd** till ny vice ordförande, efter **Veronica Fellman**.

SFV-magasinet även på Skriftly

■ SFV-magasinet finns sedan nummer 1/2016 även på nättjänsten för finlandssvenska tidskrifter, Skriftly (skriftly.fi). På Skriftly läser man inte faksimiler av tryckta tidningar, utan utvalda artiklar. Som prenumerant väljer man intresseområde och kategorier, och Skriftly samlar därefter artiklarna färdigt åt läsaren.

Modellen påminner om musiktjänsten Spotify. För den låga månadsavgiften fem euro får man läsa så mycket man orkar från alla tidningar som finns med i systemet. Nya tidningar ansluter sig hela tiden.

– Systemet är verkligen vettigt för den som vill följa med det stora och högklassiga utbudet av finlandssvenska tidskrif-

ter, utan att tvingas prenumerera på alla separat, säger SFV-magasinet redaktör **Rabbe Sandelin**.

Skriftly påverkar inte SFV-medlemmarna, som fortsättningsvis får SFV-magasinet i tryckt version. Elektroniska versioner av SFV-magasinet publiceras även i framtiden gratis på SFV:s webbplats.

1882

■ Publikationsverksamhet har varit en av SFV:s hörnstenar ända sedan starten.

Enligt styrelsens programförklaring skulle en skriftserie instiftas med lämpliga ämnen som "berättelser ur fäderneslandets historia, ur geografien och naturhistorien, skildringar av seder och bruk samt lättfattliga framställningar av frågor rörande landets samhällsskick". Den första skriften i serien "Skrifter utgifna av sällskapet Svenska Folkskolans Vänner" utkom 1883 och behandlade den amerikanske presidenten Garfields väg från fattiga förhållanden till presidentposten.

De 37 första häftena hade en sirlig pärm, utförd av **F.M. Maexmontán**. Serien pågick till nr 76 år 1916, varefter en serie med ny numrering startades i samarbete med Söderströms förlag. Det samarbetet strandade efter svag försäljning, men skriftseriens numrering fortsatte. I år publiceras nr 207 och 208 i "nya följd": två SFV-biografier över **Hilma Granqvist** och **Helena Westermarck**.

Pris- och medaljregn

Text & Foto Rabbe Sandelin

Under sin traditionella vår- och utdelningsfest den 6 april delade Svenska folkskolans vänner ut sina pris, medaljer och vistelsestipendier för år 2016. Syftet är att stöda och entusiasmera pågående bildnings- och kulturgärningar.

FOLKBILDNINGSPRISET. Folkbildningspriset instiftades 1942 på initiativ av skolrådet **John Österholm**. Prissumman är från och med i år femtontusen euro. Folkbildningspriset 2016 gick till professor **Henrik Meinander**, som får SFV:s folkbildningspris för sina betydelsefulla insatser inom finländsk bildning.

Han har bl.a. jobbat som timlärare i historia vid Mattlidens gymnasium, varit intendent för Mannerheim-museet och direktör för Finlandsinstitutet i Stockholm. Som ledamot av Kungliga Vetenskapsakademien har hans forskning även blivit känd i Sverige, och han har även fått Svenska Akademiens Finlandspris. Som en av våra kändaste och främsta historiker beskriver Meinander på ett fängslande och klarsynt sätt Finlands historia för den stora allmänheten i sina många böcker, som utkommit såväl på svenska som finska. På ett unikt sätt binder han samman de olika tidevarven till en fascinerande och engagerande helhet, till glädje och kunskap för både äldre och yngre generationer.

President Tarja Halonen mottar SFV:s Brobygggarpris 2016.

KULTURPRISET. SFV:s Kulturpris utdelas ur ur **Signe och Ane Gyllenbergs** fond, instiftad år 1965 av kommerserådet Ane Gyllenberg. Priset ges enligt statuten ”för väl utförd gärning Finlands svenska kultur till fromma”. Prisets storlek är femtontusen euro. Kulturpriset 2016 gick till teaterregissören, dramatikern och författaren **Tove Appelgren**.

Tove Appelgren har genom barnboks-serien om Vesta Linnea skapat en barn- och vuxennära litterär upplevelse som tillsammans med **Salla Savolainens** illustrationer har lästs, älskats och diskuterats av tusentals världen över. Hennes böcker tilltalar likväl barn som vuxna, och hon har länge påtalat vikten av att det finns samtida svenskspråkig barn- och ungdomslitteratur. Förutom barnlitteratur har Tove Appelgren skrivit dramatik och länge varit djupt engagerad inom scenkonsten, där speciellt Teater Taimine ligger henne nära. Med oförtruten energi är hon inspirationskällan för Taimine under teaterns turnéer i daghem, lågstudier, högstudier och gymnasier i hela landet.

BROBYGGARPRISET. SFV:s Brobygggarpris instiftades av SFV:s styrelse 2011, och bör enligt statuten tilldelas en person som med sin egen insats ökat förståelsen och toleransen för det svenska i Finland. Prissumman är tiotusen euro. Brobygggarpriset år 2016 gick till president **Tarja Halonen**.

Halonen har under sina många uppdrag och speciellt under sin period som Republikens president förtjänstfullt verkat för olika minoriteters rättigheter i samhället, och ihärdigt arbetat för att öka förståelsen mellan den svenskspråkiga och finskspråkiga befolkningen i Finland. Att denna sorts arbete fått godkännande även i breda medborgarkretsar bevisas bland annat av att hon under sin presidentperiod konsekvent hade högre popularitetssiffror än någon annan tidigare eller senare president. Även efter sin presidentperiod har hon med sitt eget exempel, sina värderingar och sina många internationella uppdrag blivit en betydelsefull förebild för alla som värnar om medborgarsamhället, demokrati och mänskliga rättigheter. Enligt presidentens önskan inbetalas hela prissumman till TH Globaaln Kestävän Kehityksen Säätiö.

FOLKBILDNINGSMEDALJEN. SFV:s Folkbildningsmedalj har delats ut sedan SFV:s 80-årsjubileum år 1962. Enligt statuten skall den tillfalla ”en eldsjäl som spridit kunskap och bildning genom ett ideellt engagemang på svenska”. Till medaljen hör en prissumma på 2500 euro.

Kultur- och biblioteksdirektör Birgitta Aurén, Vasa. Birgitta Aurén har hela sitt yrkesverksamma liv varit en sann folkbildare, med speciellt fokus på folkbiblioteken: lokalt i Karleby, Jakobstad och Vasa, men genom sina förtroendeuppdrag även nationellt och i Norden. År 2009 erhöll hon av Republikens president hederstiteln biblioteksråd. Som ansvarig för biblioteksväsendet i Vasa har Birgitta Aurén målmedvetet och framgångsrikt arbetat för en förstklas-

T.v. SFV:s Folkbildningspris 2016: Henrik Meinander. T.h. Kulturpriset: Tove Appelgren.

sig biblioteksservice för vardera av landets språkgrupper.

Filosofie magister Anne Bergman, Helsingfors. Anne Bergman har både forskat i, och aktivt spridit kunskap om finlandssvenska kulturtraditioner. Hon innehar ovärderliga kunskaper inom vis- och folktradition och är en hängiven och samtidigt humoristisk föreläsare om gamla folkseder och kulturarv, speciellt fest seder samt berättar- och helgtraditioner. Bland hennes många publikationer kan nämnas ”Visor Från Åbolands skärgöckd”, och ”Fest och fritid”.

Körledare och kördirigent Karin Pedersen, Helsingfors. Karin Pedersen grundade IDUN-kören inom Brage år 1988 och har därefter lett kören framgångsrikt under 27 år. Med körens julkonserter, många årliga uppträdanden, resor och internationella kontakter har hon gjort finlandssvensk kultur känd över gränserna. Som person är Karin Pedersen ett briljant exempel på vad rollen som kulturförmedlare och innovatör betyder för det svenska i Finland.

Diplomingeniör och lektor Gustaf Sundman, Barösund. Gustaf Sundmans var länge överlärare och lektor vid olika tekniska läroanstalter i Vasa, Helsingfors och Ekenäs. Sedan 1960-talet har samlat ett arkiv om allt som berör skepps- och torphistoria i Ingå, där han sedan 1995 är skärgårdsbo på Gåsö i Barösund. Gustaf Sundman skriver artiklar och scannar gamla bilder med hängiven precision. Han har hållit flera pressklipp-

utställningar med material ur hans över tretusen mappar. Han är ett levande uppslagsverk när det gäller sjöfartssläkter, och en viktig resurs för Barösunds byråd.

Hushållslärare Brita Wikgren, Västanfjärd. Brita Wikgren är en välkänd profil i Västanfjärd och på Kimitoön, där hon hela sitt liv varit ideellt aktiv i olika föreningar och organisationer. Hon är en positiv person och en sann folkbildare och eldsjäl, som bryr sig om sina medmänniskor och kämpar för de äldre i samhället. Ett bra exempel på sitt engagemang inom Västanfjärd är Jakten Eugenia, där hon ställde upp som en trygg ”Matmamma” ombord på dess seglatser. Sin yrkesbana gjorde hon som hushållslärare vid högstadiet i Dalsbruk, där eleverna gav henne vitsordet 9,5. Hon var inte bara en omttyckt lärare utan dessutom en trygg och rättvis person, som eleverna alltid kunde vända sig till.

HAGFORSMEDALJEN. Hagforsmedaljen delades första gången ut på SFV:s 100-årsjubileum år 1982. Enligt statuten ges medaljen ”som erkänsla för förtjänstfull gärning till förmån för den svenska kulturen och det svenska språket i Finland”. Även till den medaljen hör en prissumma på 2500 euro.

Diplomekonom Rikard Bjurström, Tammerfors. Rikard Bjurström är en verklig eldsjäl för det svenska språket i Tammerfors. Som ordförande för många svenskspråkiga föreningar har han un-

der trettio år arbetat för barn, elever och studerande vid Svenska samskolan i Tammerfors och Svenska Barndaghemmet. Han har även varit en stark kraft i Svenska Klubben, Luckan och Nordens Hus, där Tammerfors svenskspråkiga och de som är intresserade av att tala svenska idag kan samlas i ett genuint svenskt rum. Hans outtömliga idégruva har åstadkommit mycket, inte bara för de svenskspråkiga i Tammerfors utan också för de övriga svenska språköarna. Som dansk konsul arbetar han även för nordisk sammanhållning.

Museichef och kammarråd Kari-Paavo Kokki, Heinola. Kari-Paavo Kokki har konsekvent värnat om det svenska språket i Heinola stad och erbjudit högklassiga epokutställningar i Heinola stadsmuseum. Trots det obetydliga antalet svenskspråkiga i staden, har Kari-Paavo Kokki alltid sett till att utställningarnas innehåll även presenteras på svenska. Utställningen för några år sedan i denna sal om arkitekt **Engels** hem hade texter på svenska och finska i nämnd ordning, enligt Kari-Paavo Kokkis krav. Han är en omtyckt föreläsare, och är alltid beredd att ställa upp på svenska i radio och tv.

Musikmagister Nina Kronlund, Esbo. Nina Kronlund är sedan år 2003 kantor i Esbo svenska församling, samt förbundsdirigent för Finlands svenska kyrkosångsförbund. Hon är även grundare och dirigent för Kammarkören Novena. Bland hennes största insatser kan räknas det konstnärliga ledarskapet för Kyrkomusikfesten 2015 i Raseborg, som samlade 500 sångare från hela Svenskfinland.

Projektchef Liisa Melin, Helsingfors. Liisa Melin är projektchef för den svenska verksamheten vid Helsingfors Mission i Helsingfors. Med sin banbrytande insats för de svenska seniorerna i Helsingfors har hon byggt upp en betydelsefull svenskspråkig verksamhet i en helfinsk miljö inom Helsingfors Mission. Den uppsökande verksamheten bland ensamma svenska seniorer har ökat förståelsen för deras rättmätiga be-

hov av service och hjälp på det egna modersmålet. Sedan 2012 har Helsingfors Mission utbildat 110 volontärer som upprätthåller ett kontaktnät till svenska seniorer i huvudstaden.

Översättare Catrine Paro, Solberg. Catrine Paro har i trettio år arbetat med översättning av utländska tv-program till svenska för sändning i Finlands svenska television, numera Yle Fem. De senaste femton åren har hon även gjort en viktigaste insats som översättare och regissör vid dubbning av animationsprogram för barn. Catrine Paro ger i sitt arbete prov på stor språklig säkerhet, kreativitet, fitness och engagemang.

SFV:S SVENSKLÄRARSTIPENDIER. SFV har sedan år 2003 tillsammans med Svensklärarna i Finland r.f. delat ut stipendier till svensklärare i de finskspråkiga skolorna. SFV anser att de här lärarna på ett avgörande sätt kan påverka inställningarna till svenska inslaget i Finland. Stipendiets storlek är 5000 euro.

Katja Kurki, gymnasielärare i Hyvinge. Läsåret 2014-2015 undervisade Katja Kurki i svenska i Helsingin suuri yhteiskoulu och hon var med på projektet SpråkKimppa med sina elever frtån årskurs sju. Tack vare Katjas brinnande intresse för samarbete över språkgränsen började projektet rulla vidare och hennes entusiasm för språkinläring utanför klassrummet smittade av sig på hennes elever samt på samarbetspartners i andra delar av landet.

Mari Linna, yrkeshögskolelärare i Satakunta. Som en påhittig, trevlig och modern lärare blir Mari Linnas lektioner alltid intressanta. Mari har också gjort ett stort arbete med att arbeta fram kursmaterial för fysioterapistudenter på svenska. Hon arrangerar också extra valfria kurser, inklusive besök på svenska vårdenheter. Det gör att studerandena nu vågar använda sin svenska.

Nina Niemelä, universitetslärare i Tammerfors. Nina Niemelä vägleder diskussioner på svenska på ett sätt som uppmuntrar studerandena i att tala svenska. Hon arrangerar besök vid svenska institutioner, vilket ger studerandena viktig och matnyttig insikt i den finlandssvenska kulturen.

Leena Nordman, lågstadielärare i Kyrkslätt. Leena Nordmans elever har bland annat brevväxlat med svenskspråkiga elever i Kyrkslätt och i Pörtom. Den nordiska dimensionen tar hon fram under lektionerna med hjälp av videoklipp, lekar, spel, musik och textexempel, ofta i form av barnböcker eller sagor. Sedan 2014 har hon varit med i Sanoma Pros författargrupp för att skapa nytt läromaterial till svenskundervisningen enligt den nya läroplanen.

Ulla Pyy, grundskolelärare i Tammerfors. Lektor Ulla Pyy jobbar som svensklärare på Sammon yläkoulu och har under sina verksamma år jobbat aktivt för att förmedla nordisk kultur till sina elever och ge dem levande kontakter med språket. Hon tycker det är viktigt att väcka speciellt pojks intresse för språkstudier och för svenskan. Läsåret 2014-2015 deltog hon med sina elever i projektet SpråkKimppa.

Kristel Riissanen, gymnasielärare i Helsingfors. Kristel Riissanen har inspirerat flera studerande att fortsätta studera på svenska efter gymnasiet såväl vid universitetet i Finland som i Sverige. Hon samarbetar pågående med ett gymnasium i Stockholm, och hon har startat ett mentorprojekt för unga svensklärare, samt varit medlem i arbetsgruppen som skrivit lärobokserien Inne för gymnasiet A-svenska.

Ovan: I år fick tio svensklärrstipendiater 5000 euro per man. Lärarna kan på ett avgörande sätt påverka inställningen till det svenska inslaget i Finland. **Från vänster:** Seija Westerholm, Riitta Viittala, Tapio Uusitalo, Sari Saarinen, Kristel Riissanen, Ulla Pyy, Leena Nordman, Nina Niemelä, Katja Kurki och Mari Linna.

Ovan: Hagforsmedaljen. Rikard Bjurström, Kari-Paavo Kokki, Liisa Melin och Catrine Paro. Nina Kronlund hade inte möjlighet att närvara.

T.v. Vistelsestipendiater: Mikaela Lemström, Christa Rothwell, Johanna Slotte och Paula Roselius.

Ovan: Folkbildningsmedaljen: Brita Wikgren, Gustaf Sundman, Karin Pedersen, Anne Bergman, Birgitta Aurén.

Sari Saarinen, yrkeshögskolelärare i Hyvinge. Sari Saarinen är en duktig och utvecklingsintresserad svensklärare i Yrkeshögskolan Laurea i Hyvinge där hon undervisar sjukskötare, hälsovårdare, sacionomer och tradenomer. Hon är känd för sin kompetens och för sitt människonära och uppmuntrande sätt att undervisa. Som en ledande kraft i samarbetsgruppen Hoppet har hon dessutom organiserat utmärkta utbildningstillställningar för svensklärarna i yrkeshögskolorna

Tapio Uusitalo, gymnasielärare i Kallavesi. Tapio Uusitalo har undervisat svenska både på A- och B-nivå i gymnasiet i flera årtionden. Han är också en aktiv läromedelsproducent t.ex. för Utbildningsstyrelsen och Svensklärarna i Finland. Han medverkade också tidigare i Kuopios Pohjola-Norden-förening, både som styrelsemedlem och ordförande.

Riitta Viittala, gymnasielärare i Järvenpää. Riitta Viittala har långsiktigt arbetat som svensklärare i gymnasiet, och samtidigt utvecklat mångsidiga undervisningsmetoder för att motivera studeranden och länka undervisning-

en till de språkkunskaper som behövs i arbetslivet. Hon har producerat undervisningsmaterial för bl.a. förlaget Tammi och varit språkgranskare för e-Op-pi. Riitta Viittala har också varit aktiv inom internationella samarbetsprojekt, senast Nordplus Junior-projektet Svenska i arbetslivet.

Seija Westerholm, grundskolelärare i Esbo. Seija är en entusiastisk och motiverande svensklärare, som bemödar sig med att planera intressanta lektioner. Hon kommer även upp med goda idéer som hon gärna delar med sig till andra lärare. Med eleverna gör hon till exempel tidningar och filmer, som inspirerar eleverna till att involvera sig i arbetet. Hon har varit med och skriva sin skolas nya läroplan och även varit en av författarna i Sanoma Pros nyaste högstadielärobok På gång.

SFV:S VISTELSESTIPENDIER. I enlighet med donatorn **Birgit Ekbergs** instruktioner ger SFV årligen möjlighet att söka vistelsestipendium som ger finlandssvenska lärare möjlighet till en sommar-

vistelse på Beijarholmen i Barösund, Ingå. Stipendiet delas upp i separata perioder för lärare, och för barnträdgårdslärare.

Lärrstipendiet för perioden 15 maj till 14 juli tilldelas i år **Christa Rothwell**, specialklasslärare i Katarinaskolan.

Barnträdgårdslärrstipendiet för perioden 16 juli till 15 september tilldelas i år **Mikaela Lemström**, barnträdgårdslärare vid Svenska förskolan i Sjundeå kommun.

SFV ger också årligen ett stipendium med möjlighet till en sommarvistelse på Lillholmen i Västanfjärd, Kimitoön. Också här delas sommaren upp i två perioder: en för kulturarbetare på det finlandssvenska kulturfältet, samt en för bibliotekarier.

I år ges kulturarbetarstipendiet för perioden 15 maj till 14 juli till **Johanna Slotte**, kulturarbetare med olika kulturprojekt i Åboland.

Bibliotekariestipendiet för perioden 16 juli till 15 september tilldelas **Paula Roselius**, bibliotekarie vid Kyrkslätt huvudbibliotek. ♦

Porträttet av Per-Edvin Persson, målat av konstnär Riggert Munsterhjelm, avtäcktes på SFV:s kansli i februari. SFV:s styrelse väljer ny ordförande år 2017.

Per-Edvin Persson

KONTAKTEN

till språkmajoriteten ytterst viktig

Text Christine Skogman, Rabbe Sandelin ~ Foto Pia Pettersson

SFV:s styrelseordförande professor Per-Edvin Persson vill gärna se på SFV och hela finlandssvenskheten i en lite större kontext än enbart Svenskfinland. Han ser ingen konflikt i att värna om svenskan i Finland genom att också värna om och förbättra kontakterna till majoritetsbefolkningen. Svenskans framtid i Finland har nämligen aldrig varit en angelägenhet enbart för de svenskspråkiga, eller de svenskspråkiga institutioner som byggts upp under Finlands historia.

I bland lyfts den här inställningen upp som något nytt och radikalt, men när det gäller SFV är det inte något nytt. Sedan 2003 har SFV tillsammans med Svensklärarna i Finland delat ut stipendier till svensklärare i finska skolor. Vi anser att de här lärarna på ett avgörande sätt kan påverka inställningarna till svenska i det finska Finland. Man kan säga att de är våra goodwill-ambassadörer.

Och sådana behövs i högre grad än förr, anser **Per-Edvin Persson**. Den ställning som svenskan har i Finland idag, bland annat som nationalspråk, är ett resultat av politiskt arbete och beslut – och politiska beslut kan ändras med nya politiska beslut.

– Och det behöver inte nödvändigtvis alls handla om illvilliga reaktioner på en hätsk nätdebatt om svenskan. Om en bred politisk majoritet känner att en sak eller ett förhållande känns onödigt att upprätthålla, försvinner den saken nog på sikt. Och den politiska majoriteten ligger inte hos landets svenskspråkiga, varför det är av yttersta vikt att upprätthålla en livlig och positiv dialog till det finska Finland.

Till stor del handlar det enligt Persson alltså om att utvidga och positivt bemöta den stora goodwill som ändå finns till det svenska inslaget i Finland, men som sällan hörs.

– Hätsk nätdebatt kan man försöka möta, men det är egentligen inte den som är avgörande. Opinionerna överlag verkar fortfarande, år efter år vara de samma: ungefär två tredjedelar av finländarna har en positiv inställning till det svenska inslaget i Finland. Samti-

” *Det är kulturen – att svenskan kulturellt hör till Finland, och dessutom öppnar portarna till Norden, som borde betonas.*

digt visar mätningar att en något större andel inte mera till hundra procent stöder tanken på obligatorisk svenskundervisning. Då är det vettig strategi att även beakta den eventualiteten att det obligatoriska andra inhemska en dag är historia. Det betyder inte att man arbetar för att det andra inhemska *skall* slopas. Och det är inte heller bort från strävandena att göra den nuvarande obligatoriska svenskundervisningen så intressant och givande som möjligt.

Per-Edvin Persson säger att framtiden för svenskan i Finland handlar om ett kulturarbete, inte om att lära ut grammatik i finska skolor.

– Det är kulturen – att svenskan kulturellt hör till Finland, och dessutom öppnar portarna till Norden, som borde betonas. Det är precis därför som bildnings- och kulturorganisationer som SFV har en roll att spela i det här arbetet. De politiska besluten sätter upp ramarna, men resten är kultur.

ENGELSKAN INTE ETT HOT. Många observatörer är rädda för att det sist och slutligen är engelskan som på sikt tar över, att båda de inhemska nationalspråken är i fara.

– Man kunde kanske tro det, då engelskan blivit vårt nya *lingua franca* i internationellt umgänge. Men som de föregående utländska orden visar: ur lite längre historiskt perspektiv visar det

sig att det internationella umgänget helt enkelt väljer det språk som är populärast just då. Under 1500-talet vimlade det till exempel av italienska låneord i franskan, varav bara en handfull finns kvar idag.

Engelskans stora dominans påverkar förstås de regionala språken med lånord och nya begrepp, och blir en sorts utmaning för regionala, mindre språk, men Per-Edvin Persson ser ändå inte en risk för att utplåning.

– Det är lika svårt att tänka sig att engelskan kunde täcka alla de begrepp vi behöver för vår regionala kultur och alla våra egna kulturella företeelser. Lika lite som goda tekniska kunskaper i engelska automatiskt skulle föra med sig några insikter gällande den anglo-saxiska kulturen, eller de kulturella och sociala förhållandena och företeelserna där.

Per-Edvin Perssons enda förbehåll då det gäller engelskan är förstas den lite konstgjorda valsituationen där engelskan sätts mot svenskan som uteslutande alternativ. Eller att engelskan på vissa vetenskapliga områden konkurrerar ut de nationella språken. Han ondgör sig över engelskans dominerande ställning i språkkunskaperna – även andra språk borde kunna.

– Det måste vi värna om, att de nationella språken har heltäckande ord och uttryck för alla företeelser, att de fullt ut kan vara kulturbärande. Men många gånger händer det ju att man plockar

in engelska ord för att man upplever att det ännu inte finns lämpliga egna ord. Det gäller speciellt den nya digitala världen. Så visst skall vi vara alerta, även om det inte finns orsak till panik.

Per-Edvin Persson ser ett större problem i att svenskan i Finland, speciellt i huvudstadsregionen, kan utarmas.

– Det handlar inte mera om att plocka in enstaka engelska eller finska låneord, utan om att svenskan bland de yngre ålderskategorierna riskerar att bli ett blandspråk av svenska och finska. Om man inte senare i livet förmår hålla i sär de två språken blir det problematiskt.

Ett annat problem för en levande svenska är den finlandssvenska relativa numerären. I huvudstadsregionen bor majoriteten av alla svenskspråkiga i Finland, men relativt sett är andelen för liten för att butiker och annan betjäning tycker det är värt att satsa på svenska.

– Det här leder i slutändan till att de svenskspråkiga inte ens ids försöka på svenska, även i fall där man med viss sannolikhet kunde få betjäning på svenska. På det sättet osynliggörs svenskan – inte på grund av någons illvilja, utan på grund av praktiska realiteter eller slentrian.

Per-Edvins farhåga är att det på lång sikt går för svenskan som det gått på de så kallade språköarna.

– Detta förstås med vetskapen om fortsättningsvis starka svenska områden i Österbotten och Nyland. Men om det sker en tillräcklig utspädning i kusttrakterna, dit flyttströmmarna i Finland nu går, kan vi ha en framtid där svenskan lever i de svenska rummen, men utanför dem är samhället i princip enspråkigt. Lite som i Kotka eller Lahtis.

SFV:S MÖJLIGHETER. Per-Edvin Persson är realist, och säger att varken SFV eller ”de finlandssvenska fonderna” kan förändra det finländska samhällets stora inriktningar. Till skillnad från vad många kanske tror, skulle fondernas utdelning inte ens räcka till för att upprätthålla till exempel det svenska skolväsendet i Finland i ett nödläge. De årliga penningssummorna som skolan kräver är av helt annan magnitud.

– Så vår roll är begränsad till att stöda där var vi kan beräkna att bidragen gör så stor nytta som möjligt, sett ur helhetsperspektivet. Och precis där kommer SFV:s brobyggaraktivitet in – vi måste få med den stora folkmajoriteten i det här. Och förstås den växande skaran tvåspråkiga, som på riktigt vill vara med och stöda strävandena att behålla det svenska

inslaget, men som kanske inte riktigt hittar kanaler för det bland de traditionella svenskspråkiga institutionerna.

– Kan vi bygga mellanvägar? Kan vi hjälpa till att skapa lösningar för de här människorna, utan att genast säga nej till alla förslag. Om man på ledarplats i Helsingin Sanomat efterfrågar tvåspråkiga skolor i huvudstadsregionen, borde vi inte då positivt grabba chansen att vara med, och till exempel börja med att skapa definitioner på vad olika sorters tvåspråkiga skolor kunde vara, i stället för att omedelbart sabla ner uppslaget?

Ser man på experiment med tvåspråkiga skolor i andra länder säger Persson att – oberoende av upplägget – borde språkförhållandet vara ungefär 50/50 för att det skall fungera på riktigt. →

” Vi måste vara beredda att experimentera. En benhård attityd att inget får förändras kommer inte att hålla i framtiden.

– Det gör förstås farhågorna på svenskt håll alldeles förståeliga, det finns inte tillräckligt svenskspråkiga elever utan att man måste göra ingrepp i den svenska skolstrukturen. Men skillnaderna regionalt kan vara stora och vi måste beakta dem – för huvudstadsregionens skolor har jag sett siffror som säger att sextio procent av eleverna idag kommer från tvåspråkiga hem. På något sätt borde skolsystemet bättre ta de här eleverna i beaktande, så att elevens båda språk kan utvecklas lika starkt. Det handlar även om det jag tidigare nämnde, att undvika en degenerering till blandspråk. Båda språkgrupperna skulle dra nytta av detta.

Vi behöver enligt Persson helt enkelt olika modeller i framtiden. I Österbotten kan motivet till en tvåspråkig skola vara att de svenskspråkiga eleverna från enhetligt svenska miljöer skall lära sig en god finska. I huvudstadsregionens utspädda svenskhet är önskemålen om vad tvåspråkiga skolor skall leda till helt andra. Allt detta bör redas ut när man inleder försöksverksamheten.

– Det finns ju modeller, både i Europa

och ute i världen. Vi måste vara beredda att experimentera. En benhård attityd att inget får förändras kommer inte att hålla i framtiden. Eller hänvisningar till vad det står i lagen. Lagar kan ändras, också utan att vi är med och påverkar dem.

GRÄSRÖTTERNA FORTFARANDE VIKTIGA FÖR SFV. Per-Edvin Persson ser ingen motsättning mellan att SFV stöder viktiga, större projekt där man kan förvänta sig positiva effekter flera decennier framåt, och samtidigt de svenskspråkiga gräsrotternas blygsammare föreningsaktivitet.

– De utesluter inte alls varandra, och vår syn är att båda stöder SFV:s syftesparagrafer och målsättningar. SFV:s satsningar på större projekt de senaste åren har dessutom aldrig varit bort från bidragen till gräsrotterna, utan större projekt bekostar vi de gånger avkastningen på vårt kapital varit bättre än väntat.

Men enligt Persson är de större projekten, som till exempel satsningar på lärarutbildningen, det enda sättet för SFV att göra en skillnad på de samhällsområden som syftesparagraferna ger möjlighet till.

SFV kan dessutom som en opolitisk förening inte lobba för lagstiftning.

– Att SFV som förening inte är politiskt bunden åt något håll är viktigt och är dessutom en stor fördel. Alla som vill arbeta för det svenska i Finland kan bli medlemmar och stöda SFV:s verksamhet. Man kan nog också vara politiskt aktiv och sitta i styrelsen för SFV, men det skulle sända fel signaler om t.ex. styrelseordföranden vore en aktiv rikspolitiker.

SFV OCH STRATEGIER. Per-Edvin Perssons tid som ordförande har karakteriserats av ett tydligare strategiarbete i styrelsen än tidigare, något han hämtade med sig från sin yrkesverksamhet på vetenskapscentret Heureka i Vanda.

– Man kan säga att det hör till mitt arbetssätt, men det var nog även påkallat. Verksamheten var inte så långt planerad, utan SFV fick agera ”räddare” för allt möjligt som föll i famnen, utan att man i styrelsen riktigt hade hunnit förbereda sig systematiskt. Man släckte bränder där det gick.

Strategierna är enligt Persson nödvändiga för att staka ut framtiden, och för att kunna förankra besluten i de beslutande organen. De skall vara uttalade, då kan de bli en förutsättning för framgång.

– Det strategiska arbetet gör det förstås även lättare för dem som arbetar i organisationen att utföra sitt arbete. ♦

Svenska Gården i Åbo renoveras

Text Folke Sjögren & Foto Camilla Hynynen

Svenska Gården i Åbo ligger vid Auragatan i stadens centrum. Tvärsöver gatan ligger Stadshuset; invigt som Societetshus 1812. Den ena kortsidan av fastigheten gränsar mot Aura å – sommardag ett paradiset med strandpromenad och uteserveringar.

Själva tomten utgör en tredjedel av kvarteret Solen och Svenska Gården är ett komplex bestående av tre byggnader. Den största är den massiva huvudbyggnaden, ritad i nyrenässansstil av Frithiof Strandell och färdig inför sekelskiftet 1800-1900. Det andra huset är en vinklad byggnad mot ån ritad i empirestil av Charles Bassi för apotekaren Eric Julin och färdig 1829, två år efter Åbo brand. På innergården finns en ekonomibyggnad som 1988 inreddes till ett föreningscentrum.

Svenska Gårdens hus i Åbo är ritat av Frithiof Strandell i nyrenässansstil. De första hyresgästerna flyttade in 1898.

När Julins apotek flyttade till Salutorget fick huset bli affärsutrymmen och enstaka bostäder. Den ryska militären ”Åbo –Ålands befästa position” var en av hyresgästerna. En som däremot inte fick flytta in var bildhuggaren Wäinö Aaltonen. Man var rädd att golven inte skulle hålla för lermassorna.

Själva huvudbyggnaden uppfördes som ett hyreshus med affärslokaler i bottenplanet och bostäder i tre våningar. Byggherrar var bland annat tomtägarna bröderna Dahlström och bankfirman Finlands Bank. Bolaget fick namnet ”Fastighetsbolaget Verdandi”. De största lägenheterna var på 8-9 rum med hall, badrum och toalett. På den stora vinden fanns några små bostäder. Det var fem trappor upp och ingen hiss. Hissar kom först i slutet av 1920-talet men själva paradtrappan fick vänta till 1983!

Alla är naturligtvis inte bevarade men största delen och då hiss installerades i paradtrappan monterade man ned de kakelugnar som stod i vägen. Ett par av dem har monterats upp i femte våningens restauranglokal. De går att använda men det råder förbud att halstra strömming i dem.

En mycket speciell detalj i huset är att alla fönster skulle öppnas inåt! Det var styrelsebeslut på detta. Kanske av omtanke om dem som skulle tvätta dem? Fönstren beställdes från Bomans möbelsnickeri Åbo och en del byttes ut efter 110 år! På skuggsidorna av huset finns ännu originalramar kvar.

Trapporna och de vackra trappräckena levererades av Julius Tallberg i Helsingfors. För byggnadsmaterial och leveranser per järnväg fanns en depå halvvägs från stationen. Där lagades material som skulle användas.

Man var väldigt noggrann med allt. Leran som grävdes bort för rustbädden fördes till Samppalinna- och Puolalakullarna och blev jord för vackra parker. Staden betalade för leran en summa som motsvarade 100 000 tegel. Sammanlagt behövdes cirka 1,8 miljoner tegel. Sjuttio murare jobbade på bygget.

Butikslokalerna fylldes snabbt. Det var ett brokigt urval som bland annat innefattade ett konditori, Föreningsbanken i Finland, Åbo handskfabrik, CH. Jernvalls modeaffär och en kolonialvaruaffär. I hörnlokalen inrättade

” *Behovet av utrymmen var väldigt. Svenska Bildningens Vänner, Arbetets Vänner, Marthor, sångare fyllde lokalerna.*

sig Finlands Bank och där fanns också ett bankvalv.

Bland hyresgästerna i bostadslägenheterna fanns arkitektens far handlanden **V.L.B.Strandell**. Konstnärsprofessorn **Victor Westerholm** bodde i tio år i huset och hans änka **Hilma** där efter kvar i flera decennier. Deras dotter **Greta** bodde efter Hilmas död kvar i lägenheten. Hon är den hyresgäst som bott längst i gården.

De första årtiondena gick livet i gamla banor tills de politiska orostiderna kom. Stadshuset låg ju tvärs över gatan och där samlades ofta demonstranter. Verdandis portgång stängdes och fönstren täcktes för till nätterna. En dag fick ett antal familjer besök av ett par beväpnade rödgardister som letade efter vapen. Hos familjen **Bergroth** hittade de inga vapen men höll ut all sprit de fann i vasken och avlägsnade sig i god ordning!

Den långa planeringen av ett nytt rådhus i Åbo höll på att eliminera halva tomten då **Eliel Saarinen** 1917 lade fram sin plan på ett rådhus vid åstrandens och en ny paradgata därifrån till Salutorget. Bara hälften av huvudbyggnaden hade blivit kvar efter en sådan operation. I brist på pengar förföll hela projektet slutligen.

På 1920-talet kom sedan den stora förändringen i bolagets verksamhet. I Åbo hade redan under många år diskuterats bristen på en samlingspunkt för det svenska föreningslivet. En av dem som kraftigast pläderade för ”ett eget hem för de svenske i Åbo” var **Rafael Colliander**.

I maj 1919 bildades ett bolag som fick namnet AB Svenska Gården i Åbo. Bolagets uppgift sades klart ut. Det skulle

verka för att ”svenska föreningar skulle få tidsenliga samlings- och sällskapslokaler i Fastighetsbolaget Verdandis gård och för detta ändamål skaffa sig aktiemajoriteten i bolaget”.

Det är klart att projektet på förhand var godkänt av parterna i båda bolagen och fusionen genomfördes den 7 maj 1924.

Föreningarna flyttade till en början in i huset vid åstrandens. Behovet av utrymmen var väldigt. Svenska Bildningens Vänner, Arbetets Vänner, Marthor, sångare, o.s.v. fyllde lokalerna. Det krävde ombyggnader, som belastade bolaget och de nya hyresgästerna betalade blygsamma hyror. Också huvudbyggnaden fick nya hyresgäster. Bostadslägenheterna omvandlades till kontorslokaler och företagen kunde betala högre hyror.

Försäkringsbolagen Verdandi och Sampo hade lokaler i huset. Bröderna Dahlströms kontor hade övertagits av Stiftelsen för Åbo Akademi.

Svenska Bildningens Vänner Klubb hade sedan det nya bolagets grundande köpt upp aktier i bolaget. Det skedde med lånade pengar eller med donationer. Efter ett tiotal år hade klubben uppnått aktiemajoriteten i bolaget. Sedermera ändrades klubbens namn till Svenska Klubben i Åbo.

Krigsåren klarade man utan direkta skador men underhållet led av brister på det mesta. Den tidiga isläggningen i skärgården hindrade vedskutorna att leverera bränsle. Hyresgästerna hade dessutom svårt med sina betalningar. Skomakaren, som hade sin verkstad mot Auragatan, fick befrielse från sina betalningar medan han var inkallad till krigstjänst.

När SBV 1954 blev tvunget att lägga ned sin restaurangrörelse bildades en stor sammanslutning av föreningar som övertog hela huset mot ån och det döptes till Gillesgården. Den var en åbo-svensk samlingspunkt ända fram till 1990-talet. Också huvudbyggnaden fick flera svenska institutioner som hyresgäster. Arbetarinstitutet flyttade in 1959 och trafiken i paradtrappan blev livlig.

1960-talet var en tid då man i Åbo rev gammalt och byggde nytt och i hastigheten hade det kunnat gå på tok för de gamla husen. Först kom ett anbud på hela fastigheten. Köparen avslöjades inte och någon försäljning blev inte av. Däremot kom ett förslag om att riva hela huvudbyggnaden och bygga nytt. Den planen förföll då det saknades ekonomiska förutsättningar. I själva verket hade man nog inte ens fått tillstånd att riva huset.

Åbo Underrättelsers redaktion, kontor och sätterier flyttade in 1978. Rotationstryckeriet upprättades i en föror. Under 1980- och 1990-talen genomfördes stora förändringar i hela fastigheten. Gårdsbyggnaden fick överta Gillesgårdens namn och inreddes till föreningscentral som administreras av Åbo Svenska Föreningsråd r.f. Huset vid ån hyrdes ut åt en arkitektbyrå och i gatuplanet finns restauranger. I huvudbyggnaden flyttade Svenska Klubben upp i den totalrenoverade vindsvåningen. SFV-studiecentralen flyttade in år 1995.

Nu står fastigheten inför en genomgripande renovering och omorganisation. Kontorslokalerna skall åter bli bostadslägenheter. Det är på sätt och vis en återgång till det ursprungliga. Men utrymmen för de svenska föreningarna skall finnas - så mycket som möjligt. ♦

De gamla kakelugnarna är till största delen bevarade. Den här finns i SFV:s lokal.

Trapporna och trappräckena kom från Julius Tallberg i Helsingfors.

Tider av osäkerhet kan förändras genom samarbete

Text & Foto Rabbe Sandelin

President Tarja Halonen mottog SFV:s brobygggarpris på SFV:s vår- och utdelningsfest i början av april. Hon säger att den senaste tidens snabba förändringar skapar en förståelig osäkerhet, men att en större risk utgör den rädsla som sprider sig: människornas vacklande förtroende för andra människor och samhället.

Enligt Halonen är det denna rädsla som troligtvis gett upphov till att en del människor har ett behov av att splittra samhället i mindre delar som känns tryggare: Vi, och de andra.

– Just förtroendet har ansetts vara det nordiska samhällets styrka. I våra länder råder respekt för mänskliga rättigheter, och med detta avser vi inte bara medborgar- och politiska rättigheter, utan också ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. Staterna är stabila demokratier där opartiska domstolar fungerar rättvist. Det finns lite korruption, och den offentliga förvaltningen är relativt effektiv.

Halonen påpekar att statens och kommunernas roll är viktig, och att både medborgarorganisationer och näringsliv skall vara med i bygget.

– Men det viktigaste är ändå vad människorna gör själva i sina olika roller, och hur förtroendet mellan dem fungerar. Att bygga upp detta mänskliga förtroendekapital har varit en lång process, där vi kanske inte ens är medvetna om alla faktorer.

Halonen egna svar på frågan varför detta hittills lyckats så bra i Norden är att den stränga naturen lärt våra förfäder och

mödrar både att arbeta hårt, men också att hjälpa en granne som har det svårt.

– Ett flertal av våra ordspråk och folksägnen handlar ju om att idealisera arbetet, och om den moraliska skyldigheten att hjälpa sin närmaste – och att sträva framåt tillsammans.

Men många gamla seder är enligt Halonen inte längre självklara, ens inom familjekretsen. En samverkan mellan samhällets utbyggda säkerhetsstrukturer, feluppfattade mänskliga rättigheter och en utbredd konsumtionskultur tycks ha ökat självskikten och fördunklat en allmän förståelse för helheten.

– Kretsen av de människor som vi anser stå oss nära förändras ständigt. Å andra sidan förutsätter det moderna samhället – under en ständig press på förändring för att kunna fungera – att alla människor är med. Och för att hänga med krävs ett livslångt lärande.

Arbetslivet är enligt Halonen ett kapitel för sig. De flesta människor kommer att uppleva att det egna yrket eller de egna arbetsuppgifterna förändras. För att klara av detta krävs det att man skaffar sig ny kunskap. Och även de mest radikala utmaningarna blir vardag.

– Man måste kanske lära sig ett helt nytt yrke och flytta till en ny ort, med mera. Men samma utmaningar finns

delvis också utanför arbetslivet. Pensionärerna eller de som av annan orsak är utanför arbetslivet måste likaledes lära sig att klara sig i förändrade förhållanden.

UTBILDNINGEN FÅR NYA UPPGIFTER. Halonen preciserar skolans uppgift som att väcka och upprätthålla den lilla människans nyfikenhet och förmåga att lära sig nytt.

– Om man lyckas med detta blir livet, och att lära sig, ett stort äventyr. Alla har tyvärr inte haft denna möjlighet. Därför är vuxenutbildningens speciella utmaning att på nytt väcka människans nyfikenhet att lära sig nytt, och tro på sig själv att man kan lära sig nya saker.

Halonen säger att Finlands utbildningssystem befogat fått mycket beröm. Men på grund av förändringar i befolkningen väntar nya uppgifter.

– Immigranten har en annan utbildningsbakgrund. Förutom att lära sig språket måste man lära känna folket, dess sätt att tänka och dess handlingsmönster. I själva verket måste man lära sig mycket sådant, som de som bott länge i landet knappast själva är medvetna om.

– Som en liten nation har vi redan för länge sedan lärt oss, att vi måste lära oss världsspråken för att vara med i det

President Tarja Halonen under SFV:s vår- och utdelningsfest i april.

” En levande kultur är smidig och formbar. Därför bör förändringar i kulturen i första hand ses som ett tecken på liv, ingalunda som ett kulturens förfall.

internationella samarbetet. Men vi måste själva värna om vår egen kultur. Språket utgör en dörr till detta. Omvårdnaden av språket bör sträcka sig genom hela livet och samhällets olika sektorer. Både de finskspråkiga och de svenskspråkiga folkhögskolorna och medborgarinstitutionen har här en stor uppgift. Vi har haft möjligheten att länge njuta av denna dubbla rikedom. Det är vår hederssak att upprätthålla denna tradition.

Halonen påminner om att Finland alltid haft många språk, religioner och kulturer.

– Deras antal kommer att öka i framtiden. Förutom de minoriteter som redan finns i landet kan det i framtiden komma flyktingar, asylsökande och invandrare till Finland. Därtill studerar finländarna själva utomlands, ansluter sig till olika trossamfund, och gif-

ter sig med personer från andra kulturer. Därför måste allt fler bygga upp en kulturidentitet bestående av vad man kallar olika delsanningar.

Halonen säger att vi alla kan underlätta situationen genom att i någon mån ge med oss när det gäller de yttre kännetecknena för begreppet ”finländsk”.

– En levande kultur är smidig och formbar. Därför bör förändringar i kulturen i första hand ses som ett tecken på liv, ingalunda som ett kulturens förfall. Med en levande mångkultur är det möjligt att få många nya rikedomar till landet. Men det är bra att minnas att de goda slutresultaten inte uppstår automatiskt.

President Tarja Halonen mottog SFV:s brobygggarpris med följande motivering: President Tarja Halonen har under sina många uppdrag och spe-

ciellt under sin period som Republikens president förtjänstfullt verkat för olika minoriteters rättigheter i samhället, och ihärdigt arbetat för att öka förståelsen mellan den svenskspråkiga och finskspråkiga befolkningen i Finland. Att denna sorts arbete fått godkännande även i breda medborgarkretsar bevisas bland annat av att hon under sin presidentperiod konsekvent hade högre popularitetssiffror än någon annan tidigare eller senare president. Även efter sin presidentperiod har hon med sitt eget exempel, sina värderingar och sina många internationella uppdrag blivit en betydelsefull förebild för alla som värnar om medborgarsamhället, demokrati och mänskliga rättigheter. Enligt presidentens önskan inbetalas hela prissumman till TH Globaalinen Kestävän Kehityksen Säätiö. ♦

Eldsjälarernas eldsjäl:

RIKARD BJURSTRÖM

Text & Foto *Rabbe Sandelin*

Rikard Bjurström har i över trettio år förknippats med det svenska inslaget i Tammerfors. Uppdragen har varit otaliga, och något slut syns inte ännu till.

SFV-magasinet utsände träffar Bjurström i nyrenoverade lokaler i centrum av Tammerfors, där Svenska klubben, Nordens hus och Luckan sedan september 2015 delar utrymmen.

– Man kan säga att vi nu befinner oss i det andra svenska rummet i Tammerfors.

I tillägg till samskolan ville vi ha ett rum till, så att elever och föräldrar skulle uppleva att det kan finnas andra svenska rum än bara skolan, berättar Bjurström.

Tidigare togs en stor del av lokalen upp av inhyrd restaurangverksamhet, men då restaurangen gick omkull blev det aktuellt att hitta ny verksamhet.

– I stället för att söka en ny restaurator beslöt vi att renovera upp lokalen och hyra ut den som en samlingspunkt för Svenska klubben, Nordens hus, Luckan, och andra föreningar som verkar i Tammerfors. Den symbiosen fungerar nu mycket bra, bland annat för att verksamheterna tidsmässigt inte går på varandra.

DET BÖRjade MED POLITIKEN. Rikard Bjurström hör till den långa linjens eldsjälarna på de svenskspråkiga språköarna, han har varit engagerad i det svenska i Tammerfors i över trettio år.

– Bakgrunden ligger säkert i att jag gick i svenska samskolan i Tammerfors från andra klassen i folkskolan. Båda föräldrarna var engagerade i det svenska, mamma som rektor för samskolan, och pappa bland annat i Svenska klubben, berättar Bjurström.

Själv var han dock inte så intresserad under skoltiden, eller då han studerade till ekonom vid Handelshögskolan i Åbo.

– Det var egentligen först då **Henrik Lax** rekryterade mig som kommunalvalskandidat i början av 1980-talet som jag började engagera mig. Jag var nog van att ställa upp för det gemensamma, redan under tiden i Åbo var jag politiskt aktiv och satt i stadsplaneringsnämnden.

Bjurström ställde alltså upp som SFP:s kandidat i valförbundet med Samlingspartiet, och blev invald första gången. Sammanlagt satt Bjurström 16 år i fullmäktige. Han berättar att det är ett hårt arbete då man är ensam ledamot.

– Jag var ordförande i utbildningsnämnden under recessionen på 1990-talet, då nedskärningarna var i samma klass som idag. Det var en jobbig tid. Men tack vare att jag jobbade solidariskt och rättvist fick jag god acceptans inom staden, vilket även framöver gjorde det lättare att sköta de svenska frågorna.

Bjurström lämnade dagspolitiken då hans far blev sjuk och inte längre kunde sköta den gemensamma firman, segelmakeriet Nebsails. Partiet utsåg en ny kandidat, **Peter Löfberg**, som redan hunnit sitta i fem perioder, och som också ställer upp för en sjätte i nästa val.

EKONOM PÅ SVENSKA KLUBBEN.

Svenska klubben kom också med i ett tidigt skede efter Bjurströms återflytt från Åbo. Klubben behövde nämligen en ny ekonom.

– Jag ställde upp. Med engagemanget där och med politiken hamnade jag så att säga ordentligt med benen i spenaten, och efter det rullade det på av bara farten.

Bjurström är fortsättningsvis ordförande för SFP i Tammerfors, han sköter Svenska klubbens ekonomi, är ordförande för Nordens hus, ordförande för kulturstiftelsen, samt ordförande för Svenska samskolan. Att fixa det svenska i Tammerfors tar honom i stort sett en dag i veckan, men Bjurström ser inget märkligt med sitt stora engagemang.

– Jag trivs ganska bra med det. Ibland blir det lite för mycket, men man jobbar ju gärna för en god sak. Jag har varit företagare hela livet, så mina arbetstider har även annars varit oregelbundna, och långa. Och oftast startar ju engage-

” Vi hade språkbad i tio år, och nu har vi språkduchar, och intensivundervisning i dagiset och i de första klasserna med stöd av stiftelsen Brita Maria Renlunds minne.

manget ur alldeles praktiska orsaker, berättar han.

Då Bjurström kom tillbaka till Tammerfors efter studietiden med fru och två barn fanns en lekskola, men inget heldagsdagis.

– Så det var bara att grunda ett dagis, år 1981. Vi började med tolv barn i alla ålderskategorier, idag har dagiset 125 barn.

INTRESSE FRÅN FINSKT HÅLL. Samskolan kan uppvisa en liknande tillväxt.

– Det beror främst på att tvåspråkiga, men även helt finskspråkiga familjer, sätter sina barn i svenska skolan. För många är det förstås också bekvämt då dagiset och skolan fungerar i samma kvarter – man kan droppa av alla barn på en gång.

Det ökade intresset på finskspråkigt håll har krävt vissa specialarrangemang.

– Vi hade språkbad i tio år, och nu har vi språkduchar, och intensivundervisning i dagiset och i de första klasserna med stöd av stiftelsen Brita Maria Renlunds minne.

Det har gett gott resultat. Även elever som ursprungligen kommit med skrala kunskaper i svenska klarar av skolgången. Det är viktigt, säger Bjurström, eftersom samskolans främsta uppgift förstås är att erbjuda fullgod svensk-språkig undervisning.

– Förr hade vi också en stor utmaning i att rekrytera kompetenta lärare, speciellt klasslärare. Till sist inrättade jag ett stipendium för de som kom, och jag reste också till Peffan i Vasa för att berätta om Tammerfors. Efter det har det hela fungerat bra, inte ens stipendiet behövs längre, berättar Bjurström.

Rikard Bjurström

❖ Rikard Bjurström har varit eldsjäl bakom det svenska i Tammerfors i över 30 år. På SFV:s vår- och utdelningsfest erhöill han Hagforsmedaljen för sitt engagemang.

❖ Till vardags arbetar han som företagare i Nebsails, en segelmakarfirma som hans far startade. Bjurström är inbiten seglare, både i Åbolands skärgrård, i Karibien, men även i Näsijärvi.

GOODWILL FINNS. De allra flesta bland språkmajoriteten är välvilligt inställda till det svenska inslaget i staden, berättar Bjurström. Även Svenska klubben är öppen för människor med olika språkbakgrunder.

– En förutsättning är ändå att de som kommer hit vill tala svenska. Det är inte förbjudet att tala finska, men vi utgår ifrån att det gemensamma språket i klubblokalen är svenska.

Svenska Klubben i Tammerfors fyllde i år 130 år, och är en av de äldsta föreningarna i staden. Då klubben grundades hade Tammerfors 20 000 invånare varav cirka 1000 svenskspråkiga, eller

fem procent. Idag är de svenskspråkiga ungefär lika många som då, men procentandelen har sjunkit till 0,5 procent.

– Kanske är det på grund av litenheten som vi fortsättningsvis får göra en hel del upplysningsarbete. Ganska många tror att de svenskspråkiga i Tammerfors har Sverigesvenskt ursprung.

EKONOMIN UTMANANDE. Rikard Bjurström berättar att svenskarna i Tammerfors inte har starka egna fonder i ryggen, som till exempel i Björneborg eller Uleåborg.

– Samskolan får något av staden i tillägg till de statspengar som alla andra skolor får. Och vi kan fakturera några småsummor av kranskommunerna för de elever som kommer därifrån. Men i övrigt är vi helt beroende av de finlandssvenska fonderna.

Enligt Bjurström hålls verksamheten över ytan, men så fort större investeringar är påkallade, är man tvungen att vända sig till de finlandssvenska fonderna.

– Tack till dem! Utan en välvillig inställning bland de finlandssvenska fonderna skulle det inte gå ihop. Men man kan nog säga att vi gärna skulle ta emot mera.

Bjurström ser det som positivt, att SFV i slutet av detta år flyttar ansökningsperioden för organisationer som verkar enligt kalenderår till september.

– Det är bra om man får besked innan verksamhetsåret börjar. Hyror och personalkostnader skall betalas även under det första kvartalet, och då kan det uppstå ekonomiska risker om ett väntat bidrag uteblir. ♦

Att resa till Åbo

”V arje gång jag kommer till Åbo bugar jag mig för Per Brahes staty”, brukade den gamle Kirill Grigoroff yttra när det blev tal om att åstadkomma ordning och reda. ”Det skall ni också göra när ni blir större och besöker Åbo”, tillhöll han mina söner redan långt innan skolåldern inträtt för deras del. Han redogjorde för hur den driftige generalguvernören ”i grevens tid” fått fason på det finska folket.

Pojkarna växte upp, inledde sin skolgång och funderade kanske inte så mycket på Per Brahe – men att det hörde till saken att ta sig till Åbo, hade tydligen etsat sig fast åtminstone i den äldres medvetande.

Vid olika tillfällen när han utsattes för stark sinnesrörelse brukade han störta upp, rusa in i badrummet, låsa dörren, vrida på alla kranar och med kraftig röst överrösta det skvalande vattnet: ”om ni säger så där far jag till Åbo och kastar alla era skor i vattnet” – den gruvligaste hotelse han tydligen förmådde tänka ut. Men trots att tanken på att ta sig just till staden vid Aura å sannolikt väckts av den gamle majorens ofta återkommande uppmaningar hade den unge mannen vid dessa tillfällen nog inga tankar på att buga för Per Brahe i samband med besöket.

”Om ni säger så där...” Vad var det då vi sade för att åstadkomma en upphetsning av detta slag? Jag minns två saker. Den första var en antydning om att solen förr eller senare skulle komma att slockna, något som han trots försäkringar om att det handlade om en mycket avlägsen framtid, inte stod ut med att höra.

Den andra som var av större aktualitet handlade om hans skolgång som ägde rum under en tid av stor turbulens i skolvärlden. Skolor slogs ihop, lärare flyttades hit och dit av okänsliga administratörer, såvida de inte efter att ha undervisat framgångsrikt i decennier avpolletterades med en lakonisk mening: ”Inkompetent, ingen placering”.

Om någon ens antydde att det kunde gå så att han skulle mista sin lågstadielärare så kändes det tydligen för honom lika livsavgörande som att solen kunde slockna. Man visste följaktligen att sejouren i badrummet skulle bli lång, att det skulle gå åt mycket vatten, mycket skrik och många tårar.

I olika sociala medier har det varit lätt att konstatera att han inte var ensam om sitt omdöme. Många av de elever som inledde sin skolgång med samma lärare som han, vittnar om samma sak, trots att de kanske inte tog till lika drastiska metoder om de slogs av tanken att hon kunde försvinna.

För så är det ju. Visst kom Per Brahe åt att lära finländarna en hel del, men den allra viktigaste läraren i ett barns liv är den lågstadielärare som introducerar honom eller henne i skolsammanhanget. Lyckliga de barn som har tur i det avseendet.

Den tänkte Åboresenärens farhågor besannades, men lyckligtvis inte förrän hans första lärare under fyra år hunnit sätta spår som blev bestående. Hans klass slogs i och med årskurs 5 ihop med en lika stor klass från en annan skola. Han fick en ny lågstadielärare, visserligen ett dugligt fruntimmer, av eleverna benämnd Rautamimmi, men det blev naturligtvis aldrig detsamma.

Anna Lena Bengelsdorff

HAR VERKAT SOM LÄRARE I HISTORIA, SAMHÄLLSLÄRA OCH NATIONALEKONOMI VID FLERA SKOLOR I HELSINGFORS.

” Visst kom Per Brahe åt att lära finländarna en hel del, men den allra viktigaste läraren i ett barns liv är den lågstadielärare som introducerar honom eller henne i skolsammanhanget.

Rött hår är inte lika uppseendeväckande i dag som när berättelsen om Pippi Långstrump (Susanne Marins) skrevs på 1940-talet. Skolvärlden är heller inte lika strikt. – Men frågan hur vi ska bemöta det till synes obekanta brottas vi fortfarande med, säger regissören Agneta Lindroos.

Text Jeanette Östman

Vill skapa sin egen PIPPI

Regissören Agneta Lindroos sticker inte under stol med det: Det är otroligt svårt att skapa någonting eget av en karaktär som de flesta redan har starka band till.

Jag kämpade länge med att frigöra mig från filmatiseringen av **Astrid Lindgrens** berättelser om Pippi, säger **Agneta Lindroos**, regissören bakom vårens stora familjesatsning på Wasa Teater.

Stora scenen har förvandlats till en sagovärld i pastell. Rosa. Gul. Grön. Till det yttre väsensskild från den, just den här dagen, grådaskiga världen utanför - innehållsmässigt inte så annorlunda.

Det är komplexiteten i Pippi Långstrump-karaktern som fascinerar Lindroos. Hon är lika intresserad av Pippi som modig och nyfiken, som av det sårbara barnet som kämpar.

– Jag uppskattar Pippi som en superstark kvinna som kan förvandla vad som helst till ett äventyr. Hon är

påhittig, orädd och fantasifull. Samtidigt tycker jag att hon, i minst lika hög grad, är en utsatt och ensam person. Det gör igenkänningsfaktorn hög.

Pippis mamma är död, pappan frånvarande. Sorgen och saknaden bär Pippi med sig genom hela föreställningen. Upplevelsen av förlust är, enligt Lindroos, en bidragande orsak till att vänskapen med Tommy och Annika blir så viktig.

– Jag tror att barn känner igen betydelsen av vänskap. Astrid sade att avsikten med Pippi var att väcka optimism och låta barn förstå att saker och ting löser sig fastän det inte alltid känns så lätt.

Som barn fascinerades Lindroos av Pippis osjälviska och spontana sida.

– Som 12-åring hade jag ett vykort av Pippi i min plånbok, så någon slags idol måste hon ha varit. Samtidigt är jag medveten om att det finns scener i bland annat filmerna där Pippi är rent av odräglig. Men det är inte den sidan jag valt att lyfta fram.

Lindroos anser att vuxna lätt gör tillvaron normativ, vilket gör det svårt för vuxna att handskas med barn som bryter mot uttalade eller outtalade regler. Med sin version av Pippi vill Lindroos uppmunt-

ra både barn och vuxna till självständigt tänkande, öppenhet och tolerans.

– Som vuxna kunde vi se över vårt förhållningssätt till barn och det regelverk som vi omger oss själva och andra med: Måste det vara så omfattande? Finns det onödiga regler? Kunde vi komprimera dem till ett fåtal, och sen låta barnen lära oss att saker kan göras på flera sätt?

Lindroos poängterar lekens och fantasins egenvärde.

– Barn förlorar leken och fantasin allt tidigare. I stället försvinner de in i en värld bakom olika elektroniska skärmar. Det samma gäller vuxna. Vi kunde gott leka mer än vi gör, för oss själva och tillsammans med barn. Att vända plåtarna i luften när vi steker dem är väl inte så farligt. Faller de på golvet går de att städa bort.

Att brottas med klassiker är ingen ny utmaning för Lindroos. År 2014 registrerade och bidrog hon till koreografin för Askungen - aska och fjärdrar, också på Wasa Teater.

Själv ser hon paralleller mellan Pippi och **Andy Manleys** barnpjäs *Vit*, som Lindroos regisserade i höstas.

– Båda handlar om vår förmåga att ta emot det nya och okända. Där finns

”

Individen ger alltför lätt upp i dag. Om vi inte genast, snabbt och enkelt, uppnår det vi eftersträvar är vi benägna att ge upp, säger regissören Agneta Lindroos som gärna ser publiken stjäla med sig en bit av Pippis kämparglöd när de lämnar Wasa Teater.

Markus Lytts, Susanne Marins, Carla Fri, Liv Nordgren, Jonas Bergqvist.

FOTO: FRANK A. UNGER

mycket med improvisation och gått igenom scenerna både med och utan text.

EN STOR VARM FAMN. Pippi Långstrump, den starkaste men också den ensamma flickan i världen, fascinerar fortfarande och hon har fått ett fint bemötande på Wasa Teater. Efter premiären den 16 mars har publiken fortsatt strömma till och recensionerna varit goda. Ett antal extra föreställningar har satts in och den 21 maj går ridån planligt ner.

Om det finns en sak som Agneta Lindroos gärna ser att publiken tar med sig från föreställningen så är det Pippis kämparglöd.

– Individerna ger alltför lätt upp i dag. Om vi inte genast, snabbt och enkelt, uppnår det vi eftersträvar är vi benägna att ge upp. Vi tänker på det som vi saknar, i stället för allt som vi har. Pippi personifierar kämparglöd. Genom hela pjäsen saknar och längtar hon efter sin pappa. Till slut kommer han ju också tillbaka. ♦

Pippi Långstrump flyttade in på Wasa Teater

- ♦ Författare: Astrid Lindgren.
- ♦ Bearbetning, regi: Agneta Lindroos.
- ♦ Dramaturg: Anna Simberg.
- ♦ Scenografi: Heidi Wikar, Jeremy Crotts.
- ♦ Kostym: Heidi Wikar.
- ♦ Musik: Georg Riedel, Jan Johansson, Eero Paalanen.
- ♦ I rollerna: Pippi Långstrump (Susanne Marins), Tommy (Markus Lytts), Annika (Carla Fri), Fru Prysselius (Jonas Bergqvist), Polisen Kling/Tjuven Dunder-Karlsson, Kapten Långstrump (Dennis Hansson), Polisen Klang/Tjuven Blom (Jakob Johansson), Herr Nilsson/Managern/Lärarinnan (Liv Nordman), Lilla Gubben (Jonas Bergqvist och Dennis Hansson), Starke Adolf (Kaisa Lallukka)
- ♦ Spelas till och med den 21 maj. Speltid: 2 h 15 min

sannolikt att förbli, den samma. Det svenska förlaget Rabén & Sjögren, som förvaltar rättigheterna till Pippi, är nämligen måna om att behålla den ursprungliga gestaltningen. En inställning som Lindroos långt delar.

– Inte ett ord i pjäsen är mitt trots att jag bearbetat manuset. Varje ord och meningsbyggnad är Astrids. Samtidigt gör restriktionerna det svårt att modernisera ett verk i takt med att omvärlden förändras. Jag har genomgående försökt tänka hur Astrid hade velat ha det, och vad som är relevant i dag.

Musiken är, förutom sångerna, nykomponerad av **Eero Paalanen**. Där, liksom i fråga om regi och scenografi, har ensemblen haft möjlighet att sätta en egen prägel på föreställningen.

Susanne Marins spelar Pippi. Prusiluskan gestaltas av **Jonas Bergqvist**, Starke Adolf av **Kaisa Lallukka** och flera av matroserna är kvinnor. Att låta kvinnor spela män och vice versa var ändå inget självändamål. I castingen var Lindroos ute efter det som kändes mest intressant att göra i just den här uppsättningen med de skådespelare som hon hade att tillgå.

– Jag använde mig av arbetsgruppens styrkor. Alla i ensemblen har sitt eget förhållande till Pippi. Vi har jobbat

tydliga paralleller till det som just nu pågår i vårt samhälle, exempelvis i fråga om att hjälpa flyktingar.

Men, konstaterar Lindroos, en behöver inte gå utanför landets gränser för att hitta eller hämta element som kan aktivera finländarnas tendens till inbundenhet.

– Min granne hälsar inte ens på mig. Det verkar saknas en lust till att ta reda på vilka andra människor är, och vad vi kunde ge och få i utbyte av varandra om vi kommunicerade mer. Annorlundaskap uppfattas som problem snarare än en tillgång, säger Lindroos samtidigt som hon konstaterar att Pippis styrka förstås gör att hon kan känna sig trygg även om hon uppfattas som avvikande.

Ändå kan Pippi statuera ett trovärdigt exempel.

– Pippi handlar mycket om solidaritet och mötet mellan människor. Hon kan läsas som en öppen bok: Ser hon någon bli mobbad går hon genast emellan. Grundvärderingarna sitter där de ska.

IFJOL FYLLDE PIPPI LÅNGSTRUMP 70 ÅR.

Men jubilarerna kommer knappast att firas med några nyskrivna äventyr eller tvära omtolkningar.

Kärnberättelsen är, och kommer

Lifehacking

hjälper unga ta kontrollen över sitt liv

Text & Foto Jeanette Östman

Av responsen att döma är det här precis vad unga vuxna vill ha: Konkreta tips om hur de kan ta ett aktivare grepp om sitt liv, sätta upp effektiva mål och nå dem.

Föreläsaren Oscar Damén (i mitten) får stöd för sin tes av Nora Vägglund, Johanna Finström, Julia Johansson, Adil Yading och Ida Kojola: Unga vuxna behöver mer information om hur de kan strukturera sin vardag och effektivare nå små och stora mål.

Oscar Damén, 25 år och blivande psykolog från Åbo Akademi, har ett ledigt tilltal som går hem hos publiken i Vasa.

– Lifehacking är ett paraplybegrepp för olika tekniker med målsättningen att effektivisera människors liv. Jag fokuserar på psykologiska trick för hur individen skapar mål för sig själv, undviker tankefällor som hindrar från att uppnå dem och hur hen kommer över motgångar. Mitt mål är att deltagarna genast ska kunna tillämpa teknikerna i sin vardag.

Föreläsningen, riktad till unga från 15 år uppåt, bygger på forskning i positiv psykologi och motivationspsykologi. Enligt Damén borde alla som genom-

går det finländska skolsystemet få lära sig mer om ämnet.

– I tonåren söker många sin identitet omedvetna om alla de aspekter som formar oss. Exempelvis inlärdd hjälplöshet i barndomen, där tron att vi kan påverka vår situation avtrubbats, kan leda till att vi som vuxna står ut med destruktiva omständigheter i stället för att försöka förändra dem.

UPPSKATTAS AV BLIVANDE PEDAGOGER.

Föreläsningen på Folkhälsanhuset Wasa den 10 mars arrangerades av SFV, Folkhälsans Förbund, SÖAF r.f., Finfami r.f. och Vasanejdens föreningar r.f. De över fyrtio åhörarna erbjöds med jämna mellanrum tid att diskutera, och efteråt slog sig flera i samklang med Damén.

Nora Vägglund, 22, **Johanna Finström**, 23, **Julia Johansson**, 22, **Adil Yading**, 27 och **Ida Kojola**, 24, studerar av en händelse alla pedagogik vid Åbo Akademi i Vasa. De fick flera aha-upplevelser under kvällen.

– Efter fem år i arbetslivet märker jag, nu när jag själv ska ta ansvar för studierna, att jag tappat en del av studietekniken, säger Kojola.

Yadings utmaning är att tiden inte räcker till.

– Jag gillade begreppet flexibel optimism. Jag är en ambitiös och optimistisk person. Det känns bra att veta att jag ändå är inne på rätt spår.

ÖVERDRIVEN OPTIMISM RISKABEL.

Ja, flexibel optimism. Vad handlar det om? Oscar Damén vill nyansera uppfattningen om optimism som universallösning.

– Överdriven optimism kan leda till stora risktagningar. Gränsen bör gå där kostnaderna för ett misslyckande blir väldigt stora. Flexibel optimist är optimal, det vill säga förmågan att veta när det lönar sig att vara optimist och när inte.

Damén siktar på en karriär inom public speaking och konsultation inom organisationspsykologi. Hans avslutande ord är både uppmuntrande och uppfordrande, något som verkar inspirera åhörarna.

– Var och en har fullt ansvar för sitt liv. Lyssna på andra men låt dem inte ta över kontrollen, och var inte rädd för att misslyckas. ♦

Text Sebastian Gripenberg ~ Foto Julius Konttinen

UNG KRAFT I POLITIKEN

*SU – Svensk Ungdom – känner de flesta till. Men hur mycket vet vi om SU?
SFV-magasinet startar en serie där vi presenterar finlandssvenska
organisationer som ordnar kurser i samarbete med SFV.*

SU är Svenska folkpartiets ungdomsorganisation och beskriver sig som "ett socialliberalt ungdomsförbund som vill samla unga mellan 14 och 30 år för att driva deras intressen i politiken". Partiernas ungdomsorganisationer är centrala rekryteringskanaler för kommande toppolitiker och det är alltså relevant att studera de ståndpunkter och politiska frågor som dessa organisationer driver. De som i år avhandlas på SU:s kongress kan inom några år stå i regeringsprogrammet.

Tanken på att grunda en ungdomsorganisation inom SFP grodde länge. Motsvarande organisationer tillkom inom vissa övriga partier redan under självständighetens första årtionden. Några faktorer kan ha påverkat läget i Svenskfinland. För det första var politiken inte ännu särskilt högt professionaliserad, man kunde bli politiker utan att ha gått i "politisk skola". För det andra erbjöd kommunala uppdrag och föreningsverksamhet, inte minst inom ungdomsföreningsrörelsen, en tillräcklig grund för framtida politisk verksamhet. Under kriget tilltog dock oron för framtiden och man oroade sig för i vilken grad ungdomar som återvände från kriget skulle vara intresserade av partiarbete.

START UNDER KRIGET. Frågan behandlades vid partidagen 1942 och åter vid partiets centralsstyrelsemöte i december samma år. Då föreslog **Kaj Snellman** att det inom partiet "borde grundas en egen ungdomsrörelse för att trygga återväxten". Om detta var SU:s instiftelseord har förbundet mer än väl motsvarat beställningen. Listan över SU:are som verkat på tunga pos-

ter inom SFP är lång börjande med partiordförande **Carl Haglund** och partisekreterare **Fredrik Guseff**.

I maj 1943 tillsatte SFP en ungdomsstyrelse med uppgift att dels organisera politisk kursverksamhet och dels bereda ungdomsfrågor inom partiet. Dess och därmed SU:s första ordförande var **Olav Ahlbäck**, sedermera känd filolog och professor i nordiska språk vid Helsingfors universitet.

De som i år avhandlas på SU:s kongress kan inom några år stå i regeringsprogrammet.

ORGANISATION. SU:s organisation följer valkretsindelningen. De fyra valkretsarna Helsingfors, Nyland, Egentliga Finland och Vasa utgör grunden för de fyra regionala kretsarna inom förbundet. På lokalnivå arbetar ett antal lokalavdelningar och dessa utser representanter till den årliga förbundskongressen var sedan vanliga föreningsmötesärenden behandlas. Störst intresse väcker i allmänhet personval och behandlingen av olika politiska program.

För ett antal år sedan hade SU en rätt stor förbundsstyrelse som sammanträdde ungefär en gång per månad och ett mindre arbetsutskott som i regel sammanträdde varje vecka. Genom en organisationsförändring minskades styrelsens storlek. Målet var att få en mera dynamisk och slagkraftig organisation. SU:s tidning hette tidigare Svensk Framtid, men bytte hösten 2015 namn till Liber. Förbundet gick då in för en omfattande tidningsreform med siktet inställt på att tid-

ningen till format, innehåll och namn bättre skulle motsvara kärnan i SU:s värderingar.

POLITIK OCH PROGRAM. Grunden för SU:s politiska arbete är det politiska programmet. En ny upplaga behandlades vid SU:s kongress i Helsingfors i slutet av april 2016. Vid tiden för SFV-Magasinet pressläggning var senast tillgängliga upplagan programmet som

antogs i Åbo år 2014. Programmet inleddes med det förpliktande konstaterandet att "vi är framtiden". En hurudan framtid vill SU då bygga? Under rubriker som "Liberalism", "Demokrati" och "Individen och jämlikhet", men också "Ekonomi", "Social rättvisa och hälsovård" och "Sysselsättning" går SU igenom sina centrala värderingar och målsättningar. Programmet innehåller också ett särskilt skattepolitiskt program.

I programmet skrivs: "SU tror på jämlikhet och människans rätt att bestämma över sitt liv. Det betyder att individen kan göra sina egna val och ska ta ansvar för dem. Socialliberalism är också att respektera andras val och inte kränka någons rättigheter. SU tror på ett välfärdssamhälle enligt den nordiska modellen, där individens självförverkligande står i centrum. Alla människor är lika värda och alla ska få en chans att göra det bästa av sitt liv". SU engagerade sig tidigt i miljöfrågor

Med sociala medias framfart så har också sätten att påverka samhället förändrats radikalt och SU måste hålla sig i tiden för att kunna engagera unga i den politiska debatten.

och det första politiska miljöprogrammet inom något parti togs fram inom SU. Idag vill SU föra in ett nytt tänkande på alla nivåer: ”För att uppnå en hållbarare och miljövänligare värld bör miljön tas i beaktande på alla plan. I allt från kontorsarbete till industripolitik bör miljövänligt tänkande finnas med. Klimat- och miljöproblemen är varken lokala eller nationella. För att bekämpa dessa problem krävs gemensamma riktlinjer och regler på europeisk och internationell nivå”. Inom utrikes- och säkerhetspolitiken har SU tagit ställning för ett finländskt NATO-medlemskap och också exempelvis för att hela årsklasser skall kallas till uppbyggd i framtiden.

Finländsk politik drivs för tillfället mycket av olika förvaltningsreformer. SU anser att ”Kommunerna idag har fler uppgifter än vad som är ekonomiskt hållbart, därför bör dessa ses över och nya lösningar hittas som mins-

kar på kommunernas börda. Detta får ändå inte göras på bekostnad av de svagaste, men en diskussion bör föras på vad vi kan tänka oss att betala mer för. Alla har rätt till samma basservice, som utbildning, dagvård och hälsovård”.

UTMANINGAR FÖR SU. Frågan om vad framtiden för med sig för SU går till förbundsordförande **Ida Schauman**:

– De utmaningar som SU står inför är säkert lika som för många andra organisationer. Det traditionella föreningslivet attraherar inte längre unga på samma sätt som tidigare. Det här ställer nya krav på såväl verksamhet som kommunikation, vi måste vara attraktiva då unga planerar sin fritid. Samtidigt gör det att organisationen konstant måste utvecklas vilket utan tvekan är positivt.

Dagens SU:are har ett utbud av tekniska lösningar som man knappast kunde ana då förbundet grundades.

– Med sociala medias framfart så har också sätten att påverka samhället förändrats radikalt och SU måste hålla sig i tiden för att kunna engagera unga i den politiska debatten. Sociala medier som t.ex. Facebook och Twitter har samtidigt också gett ungdomsförbund många fler möjligheter att skapa och delta i debatter som vi inte tidigare skulle ha haft tillträde till. Det viktigaste för SU är att alltid vara fräscha och moderna, vi ska leda utvecklingen”, säger Schauman. ♦

Svensk Ungdom (SU)

- ❖ Grundat: 1943
- ❖ Medlemsantal: 1920
- ❖ Ordförande: Ida Schauman
- ❖ Slogan: SU – ditt fria val
- ❖ Webb: www.su.fi

Förlorat förtroende

Under 80-talet talade man mycket om politikerförakt. Den diskussionen hörs inte idag, men fenomenet finns kvar. Collin Crouch kallar det postdemokrati; en situation där de politiska ramarna finns kvar men innehållet har urvattnats genom att makten har förskjutits till storbolagen. Partierna har inte politiska program nuförtiden utan reklamtexter, säger Crouch.

Debatten kring den senaste tidens avhopp från politiken tar upp samma fenomen, det är makten som intresserar politikerna, de motiveras inte av viljan att föra fram politiska budskap.

Den Framgångsrika Företagaren har i någon mån övertagit hjälterollen från politikern. Men en lång rad avslöjanden t.ex. Panamapappren, naggar glorian i kanten, och alla inser att det i dett fall bara handlar om EN byrå i ETT paradiset. Den hyllade Steve Jobs Apple visade sig också ha postlådeföretag. En enskild finländares företagskluster har lyckats undvika 40 miljoner i skatt, och så vidare.

Vetenskapen har gett oss så mycket att vi börjat tro på den. Men också här visar det sig att förtroendet inte håller fullt ut. Visst är vetenskapliga resultat oftast den bästa tillgängliga kunskapen, men trycket på forskarna att publicera sig och gärna komma med rafflande resultat gör att det figurerar tvivelaktiga påståenden i vetenskapens namn, allt från direkt bluff till dåligt underbyggda slutsatser.

I Finland brukar polisen alltid få höga förtroendepoäng. Och visst förväntar vi oss opartiskhet och ärlighet. Men också här finns orosmoln, bl.a. Odins soldater. Själva organisationen må vara ett fascistiskt påfund med ett trevligt namn, det oroande är att gatupatruller får sådan spridning. Det måste finnas en folklig oro i bakgrunden. I glesbygden gäller oron avstånden, hjälpen är helt enkelt för långt borta. Det finns en våg av projekt som gör säkerhetsplaner för byar.

Den dystaste varningsklockan är förslaget om att åldringar, som inte har egna barn som kan försvara deras rättigheter på åldringshemmet, bör få frivilliga ombud. Vi litar alltså inte längre ens på vårdsystemet!

Förtroendet för samhället, dess funktion och institutioner har minskat. Det är inte svårt att fantisera om vart en dylik utveckling kan leda. Svårare är att förklara orsakerna, men på ett allmänt plan är nyliberalismen skäligen misstänkt. Bakom många av förtroendekriserna finns den med som tankemodell.

Man måste ändå undvika att måla i bara svart eller vitt, bara gott eller ont. Sånt gör sig bra i brandtal, men man kan skapa eldsvådor. De gamla grekerna talade om den gyllene medelvägen. Vi borde upphöja den till ideal igen, trots att den är svårt att ”branda” – och föga mediasexig.

Egentligen handlar det om att höja den eftertänksamma, långsamma och lågmälda folkbildningen.

Peter Backa

HAR MER ÄN 30 ÅRS ERFARENHET AV ATT UTVECKLA FOLKRÖRELSE OCH BYAVERKSAMHET.

De gamla grekerna talade om den gyllene medelvägen.

Vi borde upphöja den till ideal igen, trots att den är svårt att ”branda” – och föga mediasexig.

INTEGRATION

på svenska – så mycket mer än ett språk

Text Sabine Forsblom, Katinka von Kraemer, Catharina von Schoultz
Foto Jonas Häggblom

Det är en vanlig torsdagmorgon. I Borgå folkakademis lärarum förbereder vi lärare i Svenska för invandrare det sista innan vi går över gården till lektionen. När vi kommer till klassen är det tissel och tassel och koppar klirrar i hjälpköket intill. "Ja må hon leva, ja må hon leva..." En i gänget har ju födelsedag! Små salta rätter och tre olika sorters kakor står vackert framdukade. Födelsedagsbarnet får presenter, blommor, leenden och ett kort med hälsningar på tolv språk skrivna med sju olika alfabet. Stämningen är varm och hjärtlig.

Undervisningen i svenska för invandrare på Borgå folkakademi, i vardagligt tal Akan, kom igång 1992, då med etiopiska krigsflygare som kommit till Finland via Ryssland. Förutom en paus år 2006 och några års försök med

kortkurser fram till 2010, har undervisningen pågått på heltid. Det innebär 25 timmar/vecka under 36 veckor/läsår. Läroplanen byggdes upp i enlighet med Utbildningsstyrelsens riktlinjer för integrationsundervisning och omfattar bl.a. språk, kultur, samhälle, studiebesök, adb och arbetspraktik. I dag har skolan studerande från hela världen. Orsakerna till att de kommit till Finland och valt att studera svenska varierar. Många har hittat en finlands-svensk partner, men många vill också förbättra sina arbetsmöjligheter genom att läsa svenska.

Folkhögskolan som studiemiljö lämpar sig utmärkt för integrationsundervisning. De flesta skolor har internat vilket erbjuder boende, tre måltider/dag och en social miljö som underlättar anpassningen till ett nytt land med nya seder och bruk. Förutom födelsedagar firar vi högtider och gör utfärder och

resor tillsammans. I år liksom många gånger tidigare, har invandrarna gjort studiebesök på vår vänskola Kävesta i Örebro. Våra studerande kommer också att stå värdar då Kävesta besöker Borgå senare i vår.

Kontakterna till samhället utanför skolan utgör en viktig del i integrationsutbildningen. I skrivande stund är samtliga studerande på två veckors praktik vid företag, grundskolor och daghem. Tanken är att de studerande både ska öva svenska och skapa kontakter till arbetslivet under praktikperioden.

Men det är inte bara de nyinflyttade som har mycket att lära sig om det finländska samhället och hur det fungerar. Integration är en tvåvägskommunikation och intresset bland Borgåborna att bekanta sig med invandrarnas hemländer, deras traditioner och bruk är glädjande stort. Också under det pågående läsåret har vi samarbetat med flera låg-

Integration handlar om samvaro, intresse för varandra, om att bygga broar, om att se att vi har mycket att ge varandra och att vi sist och slutligen alla är ganska lika. ”

stadieskolor i staden. Vi har lärt varandra lekar, spel och sånger från våra respektive länder och förstås – skrattat mycket tillsammans. Då lärarna i en skola, året efter ett besök från invandrarna, frågade vart eleverna ville åka på utfärd blev svaret "till Akan!". I en annan skola frågade en liten elev om en av de afrikanska besökarna möjligtvis var Barack Obama.

Tillsammans med den lokala invandrarföreningen Multicultural Association of Porvoo MAP, Luckan integration och andra medborgarorganisationer har vi de senaste åren arrangerat två större internationellt betonade evenemang. "Winter bazaar" på kulturhuset Grand innan jul och "Möjligheternas torg" i maj. För två år sedan inledde vi våra Akan matresor, där Borgåbor månatligen bjuds in till att lära sig laga mat från olika länder tillsammans med invandrarna. Resorna har varit mycket populära och har det här året gått

till så gott som hela världen. Vi började i Mexiko, for via bl.a. Marocko, Japan och Vietnam för att nu i april avsluta med vårens sista resa till Ryssland. I fjol var Akan också med och ordnade den internationella morsdagen i ungdomslokalen Zentra. Evenemanget drog fullt hus och ordnas för andra gången i år. Integration handlar alltså om så mycket mer än bara språk. Det handlar om samvaro, intresse för varandra, om att bygga broar, om att se att vi har mycket att ge varandra och att vi sist och slutligen alla är ganska lika. Trots att vi talar olika språk och ser olika ut.

Hur går det då för våra studerande? Vi har inte gjort någon statistik på var våra studerande finns efter det att de slutat hos oss, men vi ser som vår uppgift att alla har en plan för året efter avslutade integrationsstudier: Målet är att alla ska ha en studie- eller arbetsplats och för det mesta har vi lyckats. Vanligtvis fortsätter studierna antingen med studier i finska vid Edupoli eller vid någon yrkesläroanstalt. Vi har studerande som studerat till grafiker, närvårdare eller kock. En del börjar arbeta som biträden i affärer eller som städare, men bland eleverna finns också ingenjörer och läkare. →

Tyvärr blir också en del utan studie- eller arbetsplats, men vi vill tro att vi gett dem studievana och nätverk som de trots allt kommer att ha nytta av i framtiden.

Enligt Utbildningsstyrelsens senaste statistik har antalet personer som integreras på svenska i Finland ökat kraftigt under de senaste fem åren. Svenskan fungerar som en bra inkörsport, eftersom många upplever att det går snabbare och lättare att lära sig svenska än finska. Därtill är kontaktnäten i Svenskfinland rätt täta, vilket har en positiv inverkan på de svenskintegrerade arbets- och studiemöjligheter.

Trots detta styrs de flesta invandrare av våra myndigheter till integration på finska utan att ges information om att de har rätt och möjlighet att välja också den svenska integrationsvägen. Argumentet är att man inte vill belasta invandrare med flera språk och att de måste kunna finska i alla fall för att fungera i samhäl-

” Att det skulle vara ett problem med flera språk motbevisar våra studerande varje dag.

let. Att de behöver också finskan är säkert rätt, men att det skulle vara ett problem med flera språk motbevisar våra studerande varje dag. Många kan redan finska och de som inte ännu kan det planerar att lära sig också det. De betonar – som en självklarhet – att vi i Borgå lever i en tvåspråkig stad och att de förstås vill lära sig båda språken. En inställning och attityd alla vi finländare gärna kunde anamma.

Proppmätta på thailändska riskakor och brasiliansk pudding samlas vi i klassen. Vi delar på gruppen för att kunna öva uttal med en del och ha konversa-

tion med den andra. Vår strävan är att så långt det är möjligt ge de enskilda eleverna verktyg för att utveckla språket enligt sina förutsättningar och behov.

Som lärare har vi ett mycket tacksamt och givande arbete. Varje dag lär vi oss minst lika mycket som våra elever. Om andra språk, kulturer och det känsliga samspelet mellan människor med olika bakgrund. Det är ett oerhört privilegium att dagligen få arbeta med så intresserade och motiverade kursdeltagare. Vi njuter av varenda minut i denna fantastiska samvaro. ♦

Sommaruniversitetens popularitet håller i sig

Text Christine Skogman ~ Foto Rabbe Sandelin

Varje sommar arrangeras en uppsjö av akademiska kurser som vem som helst, oberoende av grundutbildning, kan gå på. Sommaruniversiteten, inalles 20 stycken i Finland, har verksamhet på över 120 orter och kurserna lockar fortsättningsvis många. Men Sommaruniversiteten påverkas också av de nedskärningar som nu görs inom universitetsvärlden. ”Att hitta lämpliga lärare till våra kurser är en av de största utmaningarna just nu”, säger Fredrik Åberg, rektor för jubilerande Hangö Sommaruniversitet.

Hangö Sommaruniversitet är inkorporerad i Åbo Akademi och det är klart att vi påverkas av de uppsägningar som gjorts under våren 2016, säger Åberg. Det är inte lätt att hitta lärare till alla kurser, då timlärare och professorer tas bort.

Men Fredrik Åberg har ett bra knep: Nyligen pensionerade lärare ställer gärna upp. De innehar fortfarande kunskapen men är inte fast i sina jobb längre. Men eftersom färre akademiska lärare finns tillgängliga, tenderar fler och fler kurser att bli fortbildningskurser eller övriga kurser.

Under 1970-talet var Sommaruniversiteten rätt ensamma om att arrangera akademiska kurser. Med tiden har verksamheten vuxit och idag finns det många aktörer och arrangörer. Skillnader mellan Sommaruniversiteten finns, till exempel Öppna högskolan vid Högskolan på Åland har en del rikssvenska lösningar och studiefordringar. Det beror förstås på att en del av studerandena tänker sig en fortsättning i Sverige. – Lokala lösningar och flexibilitet hör till Sommaruniversitetens natur, menar Åberg, man komponerar fritt enligt de förutsättningar som finns.

Hangö Sommaruni fyller 50 år i år. Hur har verksamheten förändrats under dessa år?

Den största förändringen är, enligt Åberg, att kurserna har effektiviserats och kvantifierats. Idag arrangeras ofta 5 studiepoängs kurser och många har närvaroobligation, precis som vid ett vanligt universitet. Så var det inte alltid förr. Årskullarna har blivit mindre, men uträkningar visar att det ändå är cirka 20 deltagare per kurs ämnesvis. Utrymmet dikterar rätt långt hur stor kursen kan bli. Hangö Sommaruni bedriver sin verksamhet i Hangö gymnasium och i SFV-huset G18 i Helsingfors. De akademiska kurserna har upp till 30 deltagare, beroende förstås på utrymmena. Högsäsongen för Hangö Sommaruni är juni och slutet av augusti. I juni i år ordnas 30-40 kurser i Hangö, i regel är dessa två och en halv dagars kurser.

Sommaruniversiteten lyder under Lagen om fritt bildningsarbete, och även om studiecentraler och andra utbildningsanordnare påverkas av nedskärningar, har sommaruniversiteten klarat sig rätt lindrigt undan.

– Det finns förordningar som endast vi lyder under, och dessa har inte förändrats just alls, säger Åberg. Just nu finns inga större orosmoln på himlen, så länge vi får lämpliga lärare till våra kurser och folk fortsättningsvis vill utbilda sig. ♦

♦ Sommaruniversiteten är regionala utbildningsorganisationer, och samarbetsorganisationer mellan universitet och vuxenutbildning. De erbjuder en studieform inom vuxenutbildningen som ger studeranden möjlighet att bedriva akademiska studier utan att vara inskrivna vid något universitet. Kurserna inom de öppna universiteten motsvarar vanligen grund- eller ämnesstudier vid universiteten och kursfordringarna är också desamma som inom det egentliga universitetet.

♦ Svenskspråkig undervisning ordnas vid Hangö sommaruniversitet, Mellersta Österbottens sommaruniversitet, Vasa sommaruniversitet och Öppna högskolan/Högskolan på Åland. Sommaruniversiteten lyder under Lagen om fritt bildningsarbete.

Text & Foto Ulla Linder

FLYKTINGSTRÖMMEN NÅDDE JEPPO

Förvåningen var stor i Jeppo hösten 2015, då byn med cirka 1000 invånare plötsligt växte med 28 asylsökande män från Irak. Eftersom personalen på Oravais flyktingförläggning hade fullt upp, engagerade sig många i byn i att hjälpa flyktingarna. Svenska folkskolans vänner trädde också till med hjälp för språkundervisningen.

Med hjälp av Vännerna

BYN STÄLLER UPP. Det var via privatpersoner som informationen om flyktingarna nådde Jeppo. **Johanna Tidström**, före detta Jeppobo som numera bor i Vasa, engagerade sig i ett tidigt skede och startade bland annat en insamling av kläder och volontärverksamhet i Oravais.

– Jag kontaktade själv flyktingförläggningen och frågade om de behövde något. Samtidigt som jag hjälpte till där, lärde jag känna personalen. Via dem hörde jag att de söker bostäder och hade varit och sett på kommunalgården i Jeppo.

Förläggningen kontaktade också Johannas pappa **Brage Finskas**, företagare i Jeppo, för att fråga vem som lokalt kunde engagera sig då personalen på förläggningen inte hade tid att så ofta besöka dem som var inhyrda längre bort. Han bestämde sig för att själv bli involverad, med följderna att irakierna fick en "pappa" – någon som tog dem under sina vingars beskydd från första början.

Eftersom förläggningen inte hann informera varken tjänstemän eller lokalbefolkningen, insåg byborna att de själva måste aktivera sig. En sluten hemsida på Facebook för volontärer skapades för att koordinera hjälpsatserna, som i början främst bestod av insamling av möbler, kläder och skor till männen. SFP:s kommunorganisation ordnade ett informationstillfälle i byn tillsammans med Röda Korset och **Emina Arnautovic**; föreningarna samlades för att diskutera hur de kan hjälpa. Arbets trollade fram en volleyboll kurs, männen fick tillgång till gymmet och

Irakiska asylsökande Saad Falah och Alaa Al-Radam var glada över att få något att göra och hjälpte gärna till med snöröjning på vintern. Daniel Linder får skjuts på samma gång.

Lionsklubben ordnade bland annat en kväll med irakisk mat i november. Församlingen har ordnat träffar och de som vill har fått spela futsal med Jeppo FF på vintern!

SVENSKA TACK VARE SFV. Via förläggningen får de asylsökande sex timmar språkundervisning i veckan och utgångsspråket är finska, vilket också de irakiska männen i Jeppo började studera.

– Ganska snabbt började de fråga varför de inte får lära sig svenska. De hade märkt att Jeppoborna inte talade finska, berättar ledande handledare **Alf Häggman**.

På volontärssidan på Facebook diskuterades ärendet och en villig lärare fanns också att tillgå i byn. Stadsdirek-

tör **Gösta Willman** erbjöd ett klassrum gratis i Jeppo-Pensala skola för undervisning. Men vem skulle betala för lektionerna? I det skedet trädde Svenska folkskolans vänner in och undervisningen kunde börja, till att börja med med tjugo lektioner. Kursen fokuserade på det muntliga och ingen bok användes eftersom kursen inte skulle bli så lång.

Undervisning för invandrare är alltid krävande, eftersom man i samma grupp kan ha studerande med mycket olika utgångspunkter. Så var det också i Jeppo, där tre personer var analfabeter – de kunde varken skriva eller läsa arabiska. Flertalet var ovana med det latinska alfabetet, medan några hade universitetsstudier bakom sig. En person kunde flytande engelska, både i tal och skrift, medan flera andra kunde tala lite engelska.

Eftersom gruppen var så stor, delades den in i två – engelska och arabiska gruppen.

– I den arabiska gruppen använde jag mig helt enkelt av "google translate" för att översätta och förklara. Jag visste att vi måste gå långsamt framåt, därför var det bra att de som kunde engelska fick vara i en skild grupp, förklarar **Ulla Linder** som tog sig an undervisningen.

Vid årsskiftet beviljade SFV tjugo timmar till och på jullovet stod "kultur undervisning" på programmet. Grupperna besökte läraren och fick uppleva julfirandet med bland annat julgran och jultårter. Svenskan kom med i bilden i form av alfabet-memoryspel.

Den långa väntan, oron över framtiden samt mörkret och kylan i Finland

” Trots att, eller tack vare, att Jeppo är en liten ort, har irakierna blivit en del av samhället

skapade inte de bästa förutsättningar för god inlärning. Några av männen flyttade bort från Jeppo och många var trötta, oroliga och orkade inte studera. Grupperna sammanslogs så småningom eftersom antalet per grupp ofta sjönk under sju, vilket var gränsen. Lyckligtvis fick analfabeterna och de som var mest ovana med det latiska alfabetet hjälp av volontärer med övningarna på timmarna. Kursen i svenska avslutades under sportlovet, då både elever och volontärer bjöds på kaka och te.

Trots att kursen i svenska avslutades, fortsätter irakiernas svenska inlärning. Männen bad efter kursen att få byta föreläsningens finska lektioner till svenska, endast en önskade fortsätta med finskan, och han skulle helst ha fortsatt med båda språken.

- Jag har aldrig hört dem säga något på finska, men nu kan alla åtminstone

fråga ”hur mår du”, konstaterar handledare Alf Häggman.

BRA START I FINLAND. Alf Häggman anser att irakierna i Jeppo blir väl omhändertagna.

- Många av flyktingarna i Oravais har obefintlig kontakt med lokalbefolkningen där - förläggningen är som ett eget litet samhälle.

I Jeppo har flera i släkten Finskas varit aktiva som vänner till irakierna. Många andra bybor har skjutsat eller ordnat talkojobb, som snöröjning och vedarbete, eller ställt upp som hjälp vid språkinlärningen. ”Källan”, ett loppis främst till förmån för Hoppets Stjärna, har fungerat som en fast punkt för männen på lördag förmiddagar, då den håller öppet. Där har de också kunnat träna sin svenska.

Trots eller tack vare, att Jeppo är en liten ort, har irakierna blivit en del av samhället, vilket Johanna Tidström också kan bekräfta.

- När irakierna var på sina polisintervjuer till Torneå, hade de berättat att folk kommer och hälsar på dem i Jeppo, och att till exempel program ordnats för dem. Deras tolk ville inte tro dem. Han hade bott fyra år i Finland och ingen hade hälsat på honom under den tiden.

Eissa Al-Rufaeat från Basra i Irak, en stad med lika många invånare som hela Finland, trivs i lilla Jeppo, trots att tystnaden förvånade i början.

- Folk är vänliga och tack vare svenskan kan jag kommunicera med Jeppoborna. Jag vill tacka dem - de hjälper oss och ger oss motivation att lära oss. Jag tycker om att bo här och hoppas att i något skede också få min familj hit till tryggheten. ♦

Hur länge surrar humlan?

Mycket i människolivet är kaos och elände. Att vi har svårt att umgås på ett civiliserat sätt är ingen nyhet precis. Men när samhällsproblemen blir allt påtagligare har vi en tendens att glömma eller förtränga helheten. Människan är inte ensam på denna egendomliga planet; minsta kryp har sin särskilda uppgift och bestämmelse.

Ta till exempel spindeln som bor i mitt skärgårdshus. Jag har inte hjärta att spoliера det fantastiska byggnadsverk som det spröda nätet utgör. Solen skimrar i det nästan osynliga mönstret medan spindeln ruvar någonstans i väntan på att ett byte ska fastna. Många hatar den sortens smådjur, men de förtjänar att betraktas med ömhet. Mig veterligen är nordiska spindelarter inte särskilt farliga.

Carl Michael Bellman diktade i ett fjärran 1700-tal om den högtidliga yran när ”minsta kräk i kärr och syra” väcks till liv av solens värme under glada fester på Haga. I Gunnar Wennerbergs ”Här är gudagott att vara”, i modern tid mest känd som en sång till vinets lov, sjunger Gluntarnas studenter om humlor som surrar, fjärilar som prälar och lärkor som drillar i skyn.

Det är en idyll som blir alltmera svår fångad. Humlan hör till de hotade arterna, ett offer för den miljöförstöring som blir resultatet av vår måttlösa självhävdelse. Men om den mysiga bevingade varelsen - vingarna slår 180 slag i sekunden! - försvinner är också vi illa ute. Utan pollinering återstår snart ingenting av den natur som gärna hyllas i festtal men som vi på ett vardagsplan gör vårt bästa för att uttradera. Vad vore en sommar utan blomsterprakt och solvarma hallon?

Vi borde se på alla små medlevande varelser på ett nytt sätt. Och kanske de individuella insatserna ändå kan ha betydelse. Det tror i varje fall den engelske biologen Dave Goulson, professor vid universitet i Sussex, som träder fram som de oansenliga krypens försvarare i böckerna ”Galen i humlor” och ”Galen i insekter”, som också finns i svensk översättning.

- Det är insekterna som får världen att gå runt. Skulle vi förlora dem skulle hela vår miljö kollapsa, säger han i en intervju för Dagens Nyheter.

Rent praktiskt testar han sitt ekologiska tänkande vid en gammal bondgård i sydvästra Frankrike. Han låter han det smått förfallna huset ”erövras” av allehanda arter: skalbaggar, spindlar, bönsyrsor, ödlor, möss. På taket bor en tornuggla.

Gården är deras hem.

Inga bekämpningsmedel hotar detta paradiset.

En så extremt naturnära vardagsmiljö vill säkert få människor uppleva. Själv erkänner jag att jag gott klarar mig utan sjukdomsspridande fästingar och augustivällarnas irriterande svärm av harkrankar, som av någon outgrundlig anledning bosatt sig i gårdens kakelugnar. Huggormarna behöver inte nödvändigtvis simma vid min badstege.

Men i princip har Dave Goulson mycket att lära oss. Med öppen blick för alla smådjur i vår närhet skapas också en större förståelse för medmänniskorna. Vi borde åtminstone försöka att, som den åländske poeten Runar Salminen uttryckte det, ”leva kamrat med naturen”.

I den meningen hör den till synes olösliga flyktingkrisen och de ekologiska hoten samman.

Så länge humlan surrar är inte allt förgäves.

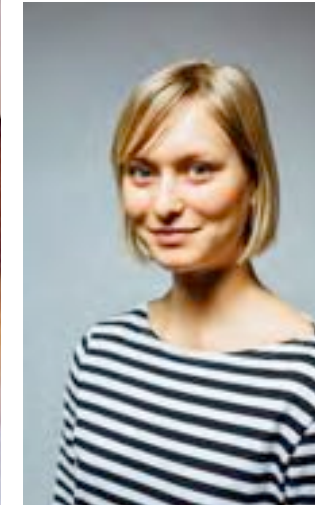
Gustaf Widén

ÄR JOURNALIST OCH FÖRFATTARE
SAMT MEDLEM AV SFV:S STYRELSE.

FOTO: NIKLAS SANDSTRÖM

Förläggare Tapani Ritamäki och trainee Amanda Mannström tar emot på Förlaget, och ger också en uppvisning i ping-pong.

Ritamäki säger att enskilda länder också skiljer sig mycket.

– England är ganska slutet och sig själv nog, medan Tyskland översätter mycket litteratur. Framgång internationellt handlar alltså inte bara om våra författares finlandssvenska bakgrund, utan om nätverken och kontakterna.

Amanda Mannström inflikar att även nätet och sociala medier nu bidragit till att man kan bli världskänd även om man tar språng från små, finlandssvenska kretsar.

– Då författarna själva kan marknadsföra sig på bloggar och Facebook kan de nå stora mängder människor. Ett bra exempel är fantasy-författaren **Maria Turtchaninoff**. Det kräver förstås att man är villig att marknadsföra sig, och klarar av den tekniska biten, och helst på engelska.

Förlaget

lanserar femton nya böcker i höst

Text *Rabbe Sandelin*

I oktober 2015 startade ett nytt finlandssvenskt förlag, Förlaget. Förläggare Tapani Ritamäki och trainee Amanda Mannström tar emot på Lönnrotsgatan i centrala Helsingfors medan de gör de sista rättelserna i det nya förlagets första höstkatalog.

Förlaget startar med en lätt och obyråkratisk bemaning, men då SFV-magasinet vill jämföra med t.ex. anrika S&S, påpekar Ritamäki att Förlaget valt att inte publicera läromedel.

– Den sidan är en stor bit, vilket långt förklarar varför vi klarar oss med färre anställda. Hela den funktionella strukturen blir annorlunda.

Både Ritamäki och Mannström gillar att jobba i start-up-anda.

– Visst kan man säga att det känns skönt att jobba i en miljö som inte präglas av problem och dåliga nyheter. Vi släpar inte på det bagage som naturligt alltid finns i ett gammalt företag – egentligen två gamla företag – även om kopplingen till de gamla finns i och med att Förlagets författare är gamla bekanta, berättar Ritamäki.

Amanda Mannström tycker också det är uppfriskande att starta ”från rent bord”.

– Kanske vi även kan visa upp lite nya tankar och tankegångar av den orsaken

att vi alla som jobbar här inte har bakgrund i förlagsbranschen. Både vår nya marknadsföringschef **Andrea Svabäck** och jag har journalistisk bakgrund, berättar Mannström, som även projektjobbat på Finlands Kulturinstitut.

FÖRFATTARAVHOPPEN ODRAMATISKA. Press och media gjorde förra hösten ett stort nummer av det nya förlaget, och framför allt av vissa författares ”avhopp” från S&S. Tapani Ritamäki ser inte något speciellt dramatiskt i det hela – för-

fattare är inte anställda av förlagen, utan avtalar om varje bok separat. Det blev femta rubriker, men Ritamäki påminner om att det inte på långt när var alla S&S-författare som bytte förlag.

– En lista på kända namn målar lätt upp en bild av att det gamla förlaget tömdes på författare. Men så var det ju inte, vi kontaktade till exempel inga av tidigare Schildts författare. Och vår avsikt var förstås inte att försöka skapa ett monopol.

Inget skedde ändå på måfå, påpekar Ritamäki.

– Ingen av författarna som bytte förlag har i efterhand ångrat sig. Och nu återser vi många av dem i vår färskas höstkatalog.

Förlagsverksamhet handlar dessutom inte bara om att göra avtal med etablerade författare, utan även om att vaska fram nya förmågor.

– Även den verksamheten har vi satt igång med. Vi har några nya namn på gång, men dem avslöjar vi först nästa år.

NYA KONTAKTNÄT. Det nya förlaget arbetar som ett traditionellt förlag, och kommer inte att lansera några revolutionerande

sätt att göra och distribuera böcker.

– Jag har tryckt ”on-demand” sedan 1990-talet, så det är ingen nyhet att även vi försöker hålla lagerkostnaderna nere. När det gäller e-böcker kommer vi att vara med, trots att e-boken kanske inte utvecklas enligt de lite upphaussade förväntningarna för några år sedan.

Däremot kommer Förlaget att kunna hjälpa finlandssvenska författare och illustratörer ut i världen med det kontaktnät som ägaren Moomin Characters har från förut.

– Visst har finlandssvenska författare även förr sålt i Sverige, och även översatts internationellt. Men vi kan säkert hjälpa lite extra på traven med vårt kontaktnät.

Ritamäki säger att förlagsverksamheten globalt karakteriserats av rätt strikta revir, men av förklarliga skäl.

– Språk och kulturbakgrunder utgör överraskande höga barriärer, till och med i områden som man kunde tro att skulle vara helt öppna, som i den engelskspråkiga världen. Men barriärerna finns alltså egentligen *kring* litteraturen, inte i den.

DE VIKTIGA BARNBÖCKERNA. Arvet efter **Tove Jansson** och Muminböckerna är något som Förlaget satts att förvalta – men även nya barnboksförfattare ses som ytterst viktiga.

– Tanken är nog att vi med Tove Janssons draghjälp skall lansera nya begåvade barnboksförfattare även internationellt. Alla kommer säkert inte att nå Mumin-status, men med Moomin Characters som uppbackning har vi alla möjligheter, säger Ritamäki.

Tua Forsström, Linda Ramadani och Moomin Characters Oy Ltd grundade i april Vanessastiftelsen med syfte att dela ut Vanessapriset för att främja barn- och ungdomslitteratur samt läsförståelse bland barn och ungdomar på svenska i Finland. Priset på 10000 euro delas ut för första gången på bokmässan i Helsingfors i oktober 2016.

– Det är alltså inte enbart ett författarpriis, även andra i barnboksbranschen kan få priset. ♦

Förlagets höstkatalog kan läsas på www.forlaget.com

Med anledning av SFV:s mångåriga styrelsemedlem, hedersmedlem och donator Lars Huldéns 90-årsdag den 5 februari beslöt SFV:s styrelse att hylla jubilarer med en inbetalning på 5000 euro till Ester och Evert Huldéns minnesfond.

Bilder målade med tusch på siden

Text Benita Ahlnäs ~ Foto Rabbe Sandelin

Det är som bilder målade med tusch på siden. Bilder från ett nittioårigt liv. Färgskalan går från svartaste svart med inslag av gråaste grått, tegelrött till himmelsblått.

Inför 90-årsdagen den 5 februari utkom Lars Huldéns senaste diktsamling *Läsning för vandrare*. Omslaget – ett symboliskt färgspektrum – av **Anders Carpelan** innesluter skaldens liv som ett färgskimrande pussel. Men än fattas några bitar.

Samtalet med Lars Huldén försiggår i servicehuset Majblomman där han sedan år 2006 har haft sitt hem. Innan det bodde han med sin hustru **Ingeborg ”Bojen” Huldén** i en våning vid Nylandsgatan.

En lång tid, över tjugo år, bodde paret Huldén i Diktarhemmet i Borgå. Efter stor tvekan blev det flyttning till Diktarhemmet från Folkhälsans hus Dalby vid Bodom träsk som kändes som

det närmaste himmelriket man kunde komma. År 1972 efter att **Rabbe Enckell** hade lämnat Diktarhemmet var Lars Huldén i fjärde förslagsrummet efter **Tove Jansson**, **Solveig von Schoultz** och **Bo Carpelan** som alla tackade nej.

Inflyttningen till skaldehemmet som då ägdes av Finlands svenska författareförening skedde år 1973. Av paret Huldéns fyra söner var de äldsta utflugna vid det laget men yngsta sonen Niklas följde med till Borgå. Numera ägs Diktarhemmet av Svenska litteratursällskapet.

Från sitt nuvarande hem har Lars Huldén en himmelsvid utsikt över hus-taken i Helsingfors. Då vi träffar honom har han dagen innan föreläst i Helsingfors Universitet om **Carl Michael Bell-**

man, i egenskap av stiftare av Bellmansällskapet 1974. På hans bordet finns en massa födelsedagsgratulationer.

– Omöjligt att besvara dem alla, konstaterar jubilarer, men alla finns i mina tankar.

SFV-magasinet utsända har fått den äran att sitta i folkbildaren och skalden **Petrus Nordmanns** (1858–1923) stolsom Lars Huldén såsom äldsta styrelsemedlem i SFV en gång fick överta på livstid.

– Historikern och författaren Petrus Nordmann var under årtionden aktiv som sekreterare och ordförande i SFV. Han överlät sin länsstol till föreningen och förordnade att den efter honom på livstid skulle övertas av den som vid besittarens frånfälle längst hade varit medlem

i föreningens styrelse. Därför övertas stolen undan för undan, när den blir ledig, av styrelsens äldste, berättar Lars Huldén

Alla som har förfogat över ”Petri stol” får sitt namn inristat på en silverbricka bakpå stolen. I mars 2016 finns det sex brickor fastspikade på ryggstödet. Den unika traditionen fortlever och stolen har flera gånger reparerats.

Majblomman är Lars Huldéns hem under vinterhalvåret. Om somrarna bor han i hemgården Nörråkers i Munsala.

– Det har med tiden blivit allt svårare, eftersom där inte längre finns någon service. Jag kör inte längre bil. Numera hör jag till de äldsta i hembyn.

Det är knappast någon överraskning att Lars Huldén är omgiven av böcker och åter böcker. Ändå var han i samband med flyttningen till Majblomman tvungen att avstå från en del av litteraturen.

– Det var svårt, eftersom så många av exemplaren var dedicerade, men det var nödvändigt.

Blicken fäster sig vid **Mikael Lybecks** samlade arbeten.

– Till Lars på myndighetsdagen 5.2.1947 av Far och Mor står det på för-sättsbladet i del ett.

Lars Huldén berättar att han fick välja mellan **Karl August Tavaststjerna** och **Mikael Lybeck**, och att han stannade för Lybecks serie på tolv band som föräldrarna köpte i Munsala andelshandel.

Tre år innan, 1944, hade Lars Huldén blivit militärstudent i Riihimäki mitt under brinnande krig. Inkallelseordern till artilleriet kom i februari samma år. Han blev hemförlovad efter storoffensiven 1944 eftersom han behövdes på jordbruket. År 1948 stod bröllopet mellan Ingeborg ”Bojen” Slotte och Lars Huldén. Familjelivet blev säkert lidande, då Lars Huldén som professor i nordiska språk vid Helsingfors universitet hade en väldig arbetsbörda, vartill kom att han med tiden fick många förtroendeuppdrag, bland annat som styrelseledamot i SFV. Bojen Huldén arbetade som journalist på Hufvudstadsbladet och på Veckan fram till sin pensionering 1989.

Diktsamlingen *Dräpa näcken*, 1958, var Lars Huldéns förstlingsverk. Efter det följde ett oräkneligt antal diktsamlingar och berättelser. En stor del av sin forskarmöda har Lars Huldén ägnat åt **Johan Ludvig Runeberg** som bland annat har resulterat i utgivningen av *Runebergs dramatik*, 1966 och lyrik-samlingen *J.L. Runeberg och hans vänner*, 1978, och *Konkordans över Johan Ludvig Runebergs lyrik* som han utgav år 1990 tillsammans med **Helena Solstrand-Pipping**.

– Detta att vara född samma dag som nationalskalden, den 5 februari, förpliktar, småler Lars Huldén. Men en annan historia är att det råder delade meningar om nationalskaldens födelsedag. Enligt somliga forskare var det egentligen den sjunde februari.

Carl Michael Bellman har genom åren intresserat Lars Huldén. *Bellman 500* med bordsvisor fick Lars Huldén i födelsedagspresent av Bellmansällskapet i Finland. *Lasses Epistlar 2006* innehåller ett större antal visor för det illustra sällskapet.

– Den samlingen ligger helt på sidan om min väsentliga produktion. Den är inte tillgänglig i bokhandeln.

Redan som barn närde Lars Huldén tankar på att bli psalmdiktare. Det blev han också, med till exempel den mycket omtyckta nr 584 *Jag har ett hem* i vår nuvarande psalmbok och ett par till i kyrkohandboken. Inför det aktuella psalmbokstillägget ombads Lars Huldén att skriva några psalmer som tyvärr inte vann gehör hos psalmbokskommittén. År 1991 utkom Lars Huldéns *Psalmer för trolösa kristna*.

Lars Huldén har också skrivit pjäser bland annat för Svenska teatern som *Smugglarkonungen* i samarbete med **Bengt Ahlfors** och skådespel för radioteatern.

Många förknippar Lars Huldén med hans forskning i ortnamn som har resulterat i flera publikationer.

Det är alltid intressant att veta hur författare arbetar. Lars Huldén skri-

ver gärna första utkasterna för hand för att senare fortsätta elektroniskt. Han arbetar snabbt och tycker ofta att den första versionen är den bästa.

– Jag känner i näsan när det är dags att skriva, säger han.

På senaste tid har han intresserat sig för haiku-dikter, fascinerad av versmättet 5-7-5. Till dikterna hör också en naturiakttagelse med en överraskning på slutet. ♦

LÄSNING FÖR VANDRARE OCH ANDRA

Lars Huldén

2016

ISBN 978-951-52-3802-3

www.sets.fi

cirka pris 21 euro/häftad

♦ Lars Huldéns 90-årsdag uppmärksammades av Schildts & Söderströms med en utgåva av *Läsning för vandrare och andra*. Början av boken är ett nytryck av boken *Läsning för vandrare* som utkom 1974, därefter följer andra omtryck och dessutom ett antal nyskrivna kortdikter.

♦ Den nu aktuella boken kan enligt författaren ses som en enda lång dikt i 238 delar. I boken ingår 32 opublicerade epigram och haikuer skrivna i september-oktober 2015. Tankar på en stig i en skog, Fem orsaker att fly från Finland och Skogens ordspråksbok serveras som efterrätter.

♦ En i likhet med författarens tidigare produktion, synnerligen läsvärd bok som man tack vare det behändiga formatet gärna bär med sig som följeslagare på livsvandringen. **Anders Carpelan** förtjänar en eloge för det symboliska omslaget, ränder i olika schatteringar, med en fyrklöver intill skaldens porträtt.

Arvid Mörne

JUBILEUM

Text *Christine Skogman*

I år har det gått 140 år sedan diktaren, författaren Arvid Mörne föddes och 70 år sedan han dog.

Författaren har gett namn till en av SFV:s litterära tävlingar: Arvid Mörne-tävlingen för finlandssvensk ungdom. Tävligen utlystes första gången 1986 och firar således 30-årsjubileum i år. I samband med prisutdelningen den 4 maj i SFV-huset G18 höll författaren Märten Westö ett festtal, jubileumsåret till ära. Westö vann första pris 1988 då tävlingen gällde för första gången dikter, precis som den gör i år.

I nästa nummer av SFV-magasinet får du läsa mera om pristagarna i årets Arvid Mörne-tävling. SFV har valt att lyfta fram Arvid Mörne med en längre artikel i årsboken SFV-kalendern 2016.

Arvid Mörne hade starka kopplingar till Porkala och föreningen Porkala uf.

Föreningen har därför valt att lyfta fram författaren genom att ordna ett symposium den 20 augusti 2016. Läs mera om Porkala uf. och symposiet här intill.

Text & Foto *Patrick Eriksson*

Porkala uf - en förening med traditioner

Porkala Ungdomsförening r.f., är en livskraftig förening som verkar i enlighet med sitt namn på Porkala udde i Kyrkslätt. Föreningen grundades 1904 under den tid som i vårt lands historia kännetecknas som ofärdsåren och förryskningssträvandena i början av 1900-talet. Som motätgärder gjordes då ett aktivt folkbildningsarbete ute i svenskbygderna och många ungdomsföreningar grundades kort efter sekelskiftet.

Idag är Porkala uf den enda samlande svenskspråkiga föreningen ute på Porkala udde. Ungdomsverksamheten ha gett plats för andra aktiviteter och föreningen är numera en kombinerad ungdoms-, kultur-, hembygds-, musik-, egnahems-, villa- och pensionärsförening med ca 400 medlemmar och aktiv föreningsverksamhet särskilt under sommarhalvåret. Verksamheten är mångsidig, från en traditionell sommarfest veckan efter midsommar till sommarutfärder, konserter och kurser till arrangerande av teaterbesök och andra kulturprogram. Porkala uf upprätthåller föreningshuset Rigårdsnäs, byggt 1908.

ARVID MÖRNE OCH PORKALA. Arvid Mörne arbetade i början av 1900-talet som före-

ståndare för Mellersta Nylands Folkhögskola i Finns och fick kontakter kring hela Nyland. Mörne blev också god vän med **Richard Kallström** från Sunds och köpte senare av honom en tomt vid Seppviken, som fick namnet Vikanäs. Ute på Seppudden byggde Mörne sin skrifvarstuga, där han kom att skriva en stor del av sin prosa och lyrik, inspirerade av hans kärlek till skärgården kring Porkala. Här skrev Mörne bl.a. visorna ”Båklandets vackra Maja” och ”Nylands vapen”, den sistnämnda faktiskt tillägnad Porkala ungdomsförening uf. ”Båklandet” anses hänvisa till Rönnskärs fyr och många av de äldsta Porkalaborna påstår sig veta vem som var den vackra Maja...

Mörne har under de senaste årtiondena fallit rätt mycket i glömska, därför vill vi i Porkala uf fästa uppmärksamhet på denna nationellt betydande skald och lyfta fram hans verk särskilt till de yngre generationerna.

Detta kommer att ske genom att arrangera ett Mörne-symposium på Rigårdsnäs i Porkala lördagen den 20 augusti 2016. Mörne-symposiet kommer att bli en unik kulturell satsning och det första i sitt slag i föreningens his-

toria. Symposiet riktar sig till alla, både de som är bekanta med Mörne från tidigare men också de som nu önskar lära sig mer om honom.

Mörne-symposium 20.8 i Porkala, en litterär eftermiddag.

Symposiet inleds på eftermiddagen med en litterär presentation av Arvid Mörne och hans liv i Porkala. Författaren **Tove Fagerholm** har forskat kring Mörne och berättar om hans författarskap och litterära betydelse. Det varvas med dikter som deklameras av skådespelaren **Riko Eklundh** och redaktör **Stina Bäckström** berättar om Mörne i Porkala. Vi får också träffa författaren och läraren **Jan Nähls**, 1995-års vinnare i Arvid Mörne-tävlingen, samt antikvariatshandlaren **Andrew Eriksson**. I en paneldiskussion får publiken möjlighet till diskussion och frågor. I planerna ingår också att under symposiet visa fotografier som är insamlade av Porkala ufs minnesgrupp. Vi hoppas även få med årets vinnare i Mörne-tävlingen som utsågs i maj 2016. Mera information finns på www.porkalau.fi, där du även kan anmäla dig till symposiet. Tillställningen är gratis.

NYA VISOR TILL GAMLA DIKTER. Som avslutning på Mörne-symposiet ordnas en unik viskonsert med nya visor till Mörnes dikter. Vi kommer att få höra bl.a. **Frida Andersson**, **Carita Holmström**, **Henrik Huldén**, **Lasse von Herten**, **Sara Selenius** och **Jonas Koivumäki & Jonna Sundberg** sjunga egna nya tonsättningar av Mörnes dikter. Det blir en spännande urpremiär och med viskonserten vill vi nå ut även till den musikaliskt intresserade publiken i alla åldrar, samtidigt som vi presenterar nya tonsättningar av Arvid Mörnes dikter med många av våra bästa visartister. Biljetter à 20 euro kan köpas från Luckan i Kyrkslätt.

Föreningsresursen upprätthålls av SFV och här hittar du fakta, tips, råd och svar på frågor gällande olika aspekter av föreningsliv i Svenskfinland. www.foreningsresursen.fi

Sebastian Gripenberg
VERKSAMHETSOMBUD I NYLAND

Föreningsfråga

Vår förenings medlemsregister är mycket kaotiskt. Hur viktigt är det att ha det i skick?

Svar: Alla föreningar är skyldiga att föra en medlemsförteckning. Föreningslagen ålägger alla föreningar att ha en förteckning över samtliga medlemmar och anger att man åtminstone skall anteckna varje medlems fullständiga namn och hemort. Lagen säger dessutom att det är på styrelsens ansvar att sköta förteckningen.

Varför behövs då ett medlemsregister, kan man inte bara anse att alla berörda är "medlemmar", exempelvis alla som bor på orten eller alla föräldrar i en skola? Svaret är att medlemskap i en förening medför vissa skyldigheter och rättigheter som måste kunna individualiseras. Den vanligaste skyldigheten är att betala medlemsavgift och den mest typiska rättigheten är rösträtt vid föreningsmöte. I och med att automatiska medlemskap är förbjudna och att medlemskap i en förening alltid förutsätter en aktiv handling från medlemmens sida måste det finnas ett sätt att avgöra vem som är medlem och vem som inte är det. Det är medlemsregistrets syfte. En annan sak är att en förening mycket väl kan bestå av exempelvis tre betalande medlemmar, men rikta sin verksamhet till en betydligt bredare krets. En omfattande verksamhet och en liten medlemskår kan dock (i värsta fall) medföra skattepåföljder, men det faller utanför ramarna för denna kolumn.

Styrelsen kan givetvis – och är säkert i praktiken tvungen att – delegera uppgiften, men ansvaret kvarstår givetvis. Det innebär att styrelsen an efter bör försäkra sig om att uppgiften sköts. I det flesta fall är detta inget problem och en simpel fråga nu och då till den vars uppgift det hela är, räcker oftast. Om man dock exempelvis i samband med postningen av årsmöteskallelsen upptäcker att flera adresser verkar vara föråldrade bör styrelsen kolla upp saken och utreda ifall uppdateringar av någon orsak inte har blivit registrerade.

En medlemsförteckning, för att tala med Föreningslagens terminologi, är samtidigt ett personregister och lyder därmed alltid även under Personuppgiftslagen (hittas i Finlex med nr: 523/1999). Denna lag är enligt erfarenhet inte lika välkänd som Föreningslagen bland föreningsaktiva, trots att den har varit i kraft i över 15 år.

Vad säger då Personuppgiftslagen? Den viktigaste principen i lagen är att all hantering av personuppgifter skall vara sakligt motiverad. Man får inte samla in och lagra uppgifter som inte direkt behövs. Föreningen får själv avgöra vilka uppgifter den behöver, men detta bör kunna motiveras och sakligt sammanhänga med föreningens verksamhet. En hundförening kan samla in uppgifter om hurdana husdjur medlemmarna har, medan språkkunskaper är mer långsökta. Föreningens syfte och praktiska verksamhet bör alltså påverka vilka uppgifter som kan och får samlas in. Exempelvis förbjuder lagen insamling av så kallade känsliga uppgifter. Till dessa hör bland annat uppgifter om ras eller etniskt ursprung, någons samhällsliga eller politiska uppfattning eller religiösa inriktning, någons hälsotillstånd, sjukdom eller handikapp, någons sexuella inriktning eller beteende, eller någons behov av socialvård. För en förening för personer med någon typ av sjukdom eller handikapp är det dock relevant att ha uppgifter om dessa omständigheter och lagen ger därmed möjlighet till undantag. Varje registeransvarig bör dessutom ha en registerbeskrivning.

Föreningens medlemmar har även vissa rättigheter i förhållande till medlemsregistret. Den viktigaste rättigheten är medlemmens rätt att få information. En medlem har alltid rätt till insyn i fråga om de egna uppgifterna i medlemsregistret. Medlemmen har också rätt att ta del av vilka andra personer som är medlem i föreningen. En medlem kan också alltid förbjuda att de egna uppgifterna lämnas till en extern part, exempelvis ett företag som vill skicka reklam till medlemmarna i föreningen.

§ 2 ENLIGT SFV:S STADGAR

Svenska folkskolans vänner r.f. har till ändamål att främja bildningsarbetet bland Finlands svenska befolkning genom att understödja skolor, barnträdgårdar och bibliotek, utge studieunderstöd ävensom stödja andra former av finlandssvenska bildnings- och kultursträvanden. Föreningen har rätt att mottaga gåvor, vilka avse att gagna dess verksamhet i det svenska bildningsarbetets tjänst.

SFV:S EGET KAPITAL
31.12.2015:

98,7 miljoner euro

SFV:S FONDER

416 st

SFV:S MEDLEMSANTAL
13.4.2016

8953 st

ANTAL ANSÖKNINGAR
I FEBRUARI:

1131 st

ALLMÄNNA BIDRAG 2016 (ANSÖKNINGSOMGÅNG I FEBRUARI)

TYNGDPUNKTSOMRÅDEN

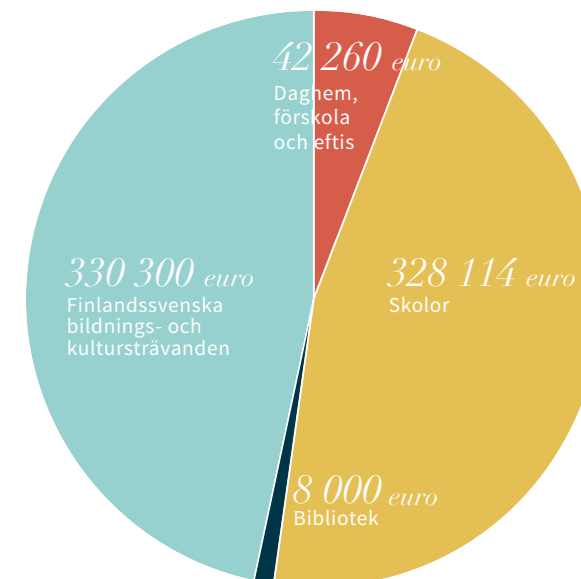
Svenskspråkig utbildning	114 620
Finlandssvensk identitet	84 340
Samarbete över språkgränser	89 910
100-årsjubileet av Finlands självständighet 2017	21 000
	309 870

ÖVRIGA ÄNDAMÅL

Evenemang (kultur eller bildning)	50 506
Fortbildning + auskultering	52 248
Litteraturanskaffning	28 650
Bokprojekt	20 000
Verksamhetsbidrag	170 600
Annat ändamål	76 800
	398 804

708 674

ALLMÄNNA BIDRAG FÖR FEBRUARIOMGÅNGEN 2016: 708 674

MEDLEMSKAP I SFV

På årsmötet 30.3 höjdes medlemsavgiften från 10e/år till 15 e/år. Till förmånerna hör SFV-magasinet, årsboken SFV-kalendern samt som ny medlem en bok ur SFV:s skriftserie.

Dessutom får SFV-medlemmar rabatt på böcker från Schildts&Söderströms.

Adressförändringar

Meddela oss din nya adress via www.sfv.fi/medlem, per e-post svf@sfv.fi eller ring 09-6844 570.

SFV:S BIDRAG

Allmänna bidrag

Ansökningstiden för SFV:s allmänna bidrag var inom februari månad och beviljade bidrag utbetalas 27.5. I september 2016 kan organisationer som arbetar kalenderårsvis ansöka för projekt som gäller 2017. Se sista sidan för mera information!

Kurser och studiecirkel

SFV upprätthåller studiecentralverksamhet och betalar ut stöd till kurser avsedda för organisationer, eller till studiecirkel arrangerade av privatpersoner eller föreningar. Löpande ansökningstid. Se www.sfv.fi.

DONATIONER OCH TESTAMENTEN

Vill du vara med och stöda det bildnings- och kulturarbete som SFV gör? Kontakta kanslichef Johan Aura, johan.aura@sfv.fi eller 040-3559 935.

FOTO: SHUTTERSTOCK

Text Tove Fagerholm

ITALIENSKA FÖNSTER

Fönster: det är något vi har behov av. Den oändliga verkligheten är obegriplig, för att förstå den måste man stänga in den i en rektangel, geometrin bringar ordning i kaos, därför har människan uppfunnit fönstren som är geometriska och all geometri förutsätter räta vinklar. Fönster är människornas räddhågade form av geometri eftersom de fruktar den cirkelrunda blicken, där allt strömmar in meningslöst och skoningslöst, som när Thales betraktade stjärnorna som inte får plats i fönstrets fyrkant.

Ur *Det är snart för sent* av Antonio Tabucchi

Litteraturen är mitt fönster mot världen. Jag läser för att förstå verkligheten. Boksidan har fönstrets rektangelform. Det är i läslampans sken jag inleder varje resa. Jag litar mera på litteraturen än på mina egna sinnen, liksom jag också är övertygad om att litteraturen skärper mina sinnen när jag sedan rent fysiskt befinner mig på resa. Litteraturen inmutar platsens själ. Är det, som Tabucchi skriver, ett räddhågat sätt att se? Det kan så vara, men jag behöver den hjälpen.

Det frapperar mig att mina italienska fönster förefaller tillhöra två kategorier: antingen är det episka berättelser bräddfyllda av italiensk verklighet, förankrade i nuets myller, eller också är det sofistikerat sparsmakade experimentella texter, som leker intertextuell kurragömmalek med läsaren. Till den första kategorin hör *Elsa Morante*, *Silvia Avallone*, *Sandro Veronesi* och *Elena Ferrante*, till den andra kategorin hör *Italo Calvino*, *Alessandro Baricco* och *Antonio Tabucchi*, och då nämner jag bara författare som jag nyligen läst, eller ständigt återvänder till. Denna gång lämnar jag poesin helt utanför.

Antonio Tabucchi är den italiensk författare som på sistone stått mitt hjärta närmast. Jag känner en märklig hemkänsla när jag läser hans texter. Han är hästhandlarsonen från Pisa, som blev professor i det portugisiska språket och expert på **Fernando Pessoa**. Han målar inte upp det Italien jag älskar att besöka, hans böcker är i högre grad fönster inåt. De är universella. Det är hans djupa livsvisdom snarare än sydeuropeisk värme som strålar ut från boksidorna. Likväl anar man medelhavsmänniskan fastän han rör sig fritt också utanför sitt hemland, än är han i Lissabon eller Paris, än i Östeuropa, än i den grekiska arkipelagen eller på den indiska subkontinenten. Jag märker att Tabucchis lågmälda melankoli och stillsamma visdom ofta för en dialog med de andra italienska författarna i min bokhylla.

Påstår Pereira: ett vittnesmål är den bok som gav Tabucchi berömmelse utanför Italien. Den utkom 1994, på svenska 1996 och är förlagd till Lissabon år 1938. Pereira är journalist och gör kultursidan i en "oberoende" tidning. Portugal är en hårt styrd diktatur under Salazar. Det är inte självklart vad man har rätt att säga och vad som är tabu. Vems sanning duger? Tabucchi överlåter den bedömningen åt läsaren genom att allt som oftast skjuta in en reservation i berättelsen genom tillägget "... påstår Pereira". Detta vittnesmål i romanform kunde i många avseenden anspela på Berlusconi Italien lika väl som det handlar om Salazars Portugal. Det gisslar de offentliga lögnerna och undanflykterna och är ett angeläget försvar för yttrandefriheten och informationsfriheten. Den milt melankoliska stämningen är skenbar, underströmmarna vittnar om civilkurage och omutlig rättskänsla. I valkampanjen mot Berlusconi användes filmatiseringen av romanen och boken lästes som en pamflett mot Berlusconi.

Tiden åldras fort är namnet på Tabucchis sista novellsamling. Den kom ut i svensk översättning 2011 och året därefter dog författaren, bruten av cancer. *Klockans tid håller inte jämna steg med livets tid*, säger Tabucchi. Hans texter är däremot tidlösa. I den sista bokens nio noveller befinner sig flera av huvudpersonerna på hög höjd. Skamfilade, åldrade och luttrade blickar de ut mot den djupa ravin döden utgör och minnesbilderna kommer med insikten att de varken kunnat förutse eller påverka sitt eget liv. Slumpen underminerar ständigt det som skulle ha kunnat ske. Tabucchi riktar denna gång focus mot det forna östblocket och 1900-talets skamfläckar, dess offer och förövare. Han befinner sig fjärran från sydländsk sensualism. Än en gång är han moralisten som aldrig moraliserar. *Det finns inga varför. Saker och ting fortgår av sig självt, utan några varför, även om svaret börjar i drömmarna.* "I en värld som konsumerar strunt som vore det livsnödvändigheter är Tabucchi outhärlig", läser jag i en recension av novellsamlingen.

Språkets makt är den enda makt Tabucchi hyllar. Han beskriver sitt författarskap som flaskpost till okända mot-

tagare. Av en slump hittar vi det vi texter vi sökt och längtat efter. Eller är det en slump? *Är det vi som söker eller blir vi sökta?* Författarskapets syfte är inte perfektion. I en värld som tenderar att se allt i svartvitt behövs ett författarskap som fungerar som en tvättmaskin som missfärgar vita skjortor. Perfektion förknippar han med diktatur, totalism och ideologier. Demokrati är aldrig ett perfekt tillstånd.

Elsa Morante har skrivit det efterkrigstida Italiens största roman, *Historien*. Till hundraårsminnet av Morantes födelse kom den ut i nytryck 2012. Det är en stor roman i Nobelprisformat, sorgligt förbisedd av Svenska Akademien. *Historien är en skandal som varat i 10 000 år*, säger Morante. Den historia hon berättar i sin roman utspelas mellan åren 1941 och 1947 i Rom. Romanen har inspirerats av en verklig händelse från 1947, då italienska tidningar rapporterade om hur en mor, hennes döda sexåriga son och en vit fårhund hittades i en liten lägenhet i Testaccio. Modern hade blivit vansinnig av sorg.

Romanens huvudpersoner är en fattig halvjudisk änka och hennes två söner, den halv vuxne Nino och den lille Useppe, som är följden av en tysk soldats våldtäkt en januaridag 1941. *Här har ni alltså Historien, precis så som den var och precis så som vi alla bidrog till att den skulle bli*, sade Morante. Hon krävde att den drygt 700 sidor tjocka romanen skulle tryckas i billig folkupplaga så att alla skulle ha råd att köpa den.

Historien är bedövande skickligt berättad, sann i minsta detalj, en mörk samtidsväv som lyckas med konststycket att skildra godhet i en ond tid. Med nästan magisk realism skimrar den lille Useppes gestalt. Han är en liten furst Mysjkin, det är inte bara epilepsin han har gemensamt med Dostojevskis Idioten.

Vad har då Tabucchi att påstå om detta? *Historien är som kärleken, den är ett musikstycke, och du är musiken. Men du kan inte partituret.* Just så måste Useppes hjälplösa mor ha upplevt sin historia.

Elena Ferrante är det hetaste namnet i italiensk nutidslitteratur. *Livet låter sig inte berättas, livet levs*, säger Tabucchi. Inte desto mindre sjuder Elena Ferrantes berättelser av liv. Den tar sin början i Neapels fattigkvarter på 1950-talet. Den ekar av ljud, myllrar av människor och vibrerar av hetta. Livet är så påtagligt att läsaren sugts in och blir delaktig. Hennes romaner sprids som en löpeld över världen. Själv är hon en gåta, eftersom hon skriver under pseudonym. Hon debuterade 1992 och har sedan dess skrivit ett tiotal romaner som översatts till många olika språk. Nu finns *Min fantastiska väninna* äntligen på svenska. Del två, *Berättelsen om ett namn* kommer så småningom. →

Sandro Veronesi säger: *Vi måste bevara en liten flisa av dårskap.* Han föddes 1959 i Prato, är arkitekt, författare, krönikör och förläggare. Han har ett dussin verk bakom sig, den mest kända romanen *Stilla kaos* är den enda som hittills översatts till svenska. Den fick Stregapriset 2006. Filmversionen kom 2008. Veronesis flisa av dårskap finner vi hos romanens huvudperson Pietro och hans sätt att hantera sorgen efter hustruns plötsliga död. Han intalar sig att han och den tioåriga dottern mår utmärkt, men han släpper inte fram sorgen. Under tre månaders tid flyr han sorgen genom att parkera sin bil utanför dotterns skola och tillbringa dagarna där. Han får besök av vänner, släktingar, arbetskamrater, chefer och okända människor. En del vill diskutera den stora fusion som är på väg på hans arbetsplats. Andra vill berätta om sin egen smärta och sina tillkortakommanden.

Vad skulle Tabucchi vilja säga åt Pietro? *När allt kommer omkring finns det alltid något i livet som är värt mödan om man inte är en helt och hållet förkrympt själ och att man måste kämpa mot sin förkrympthet vissa dagar när källan verkar ha sinat, för plötsligt börjar den välla fram igen, det kommer en färsk vattenstråle som sköljer över dig, drar dig med sig och säger till dig att i morgon är det en ny dag.*

Silvia Avallone är en av Italiens mest intressanta unga författare. Hon är uppvuxen i Biella i nordvästra Italien i Valle Cervo, har studerat litteraturvetenskap och lever nu som fri författare eftersom hon inte kunde försörja sig på det läraryrke hon utbildat sig för. Debutromanen *Stål* från 2012 blev en enorm succé och har översatts till mer än 20 språk. Det är ingen vykortsbild för turister Avallone tecknar i sin samtidskritiska utvecklingsroman. Tonårsvännerna Anna och Francesca lever i en liten stad vid Toscanas kust, i hetta, smuts och förfall. Deras brutala mansdominerade värld kretsar kring stadens stålverk. Det är tidigt 2000-tal, präglad av håglöshet, misströstan och oro.

Roman nummer två, *Marina Bellezza*, har 2010-talets insikt om att havererad kapitalism och finanskris har skapat ett land nära undergång och kollaps. Ungdomsarbetslösheten är över 40 procent, de unga sitter fast i nuets fångelse, de blir aldrig vuxna om de inte finner en hållbar väg ut. Avallones text är laddad med vrede och kärlek, när hon återvänder till sin barndoms avfolkade dal. Hur kan en hel trakt tillåtas dö? Naturbilderna blixtrar förbi som korta ögonblick av hisnande skönhet, men vi är fortfarande fjärran från vykortsbilderna.

Romanens två huvudpersoner, den 22-åriga Marina och den några år äldre Andrea är varandras motpoler, och deras intensiva kärlekshistoria är laddad med dramatik, svek och förtvivlan. Marina, som vuxit upp nära fattigdomsgränsen, är ett barn av den subkultur som sätter individualismen och konsumtionen i centrum. Att vinna

till vilket pris som helst är det enda som räknas. Vem bryr sig om samhälle och rättvisa? Sedan tidig barndom har Marina drömt om att vinna synlighet och framgång, hon satsar allt på sin skönhet och sin underbara sångröst. *Drömmarna kan man inte befalla över, lika litet som hjärtat, man måste leva i dem så som de vill*, påstår Tabucchi. Vad ska man då ta sig till när drömmarna och hjärtat inte talar samma språk?

Andrea är borgmästarsonen som aldrig behövt sakna pengar. Han väljer att göra en annan klassresa än Marina. Han vill överta sin farfars gård, skaffa kor och framställa ost efter bygdens urgamla hemliga recept. Andreas val förfärrar hans föräldrar men Avallone visar tydligt att Andreas livsval inte bygger på naivism och romantiska drömmar, det handlar om att återerövra en italiensk identitet som håller på att gå förlorad. Jordbrukssektorn är den enda som har tillväxt i Italien i dag.

Italo Calvino är nog den mest särpräglade av mina italienska favoriter. Antingen älskar man honom eller också ställer man sig fullständigt främmande. Som konstnär ville han skapa något helt nytt, vilket han också lyckades med. Lättheten var hans konstnärliga ideal, troligen för att lätthet är så svår att förvärva. Den lätthet han strävade mot är inte synonymt med lättläst. Han ville uppnå en svävande tyngdlöshet. En djup kontakt med myternas och sagornas värld var hans främsta kraftkälla. Hans raffinerade stilkonst och underfundiga humor gav honom lysande recensioner och hans namn förekom i Nobelprisspekulationerna. Han dog emellertid i förtid, endast 61 år gammal, 1985.

Den första boken av Calvino som översattes till svenska var *Klätterbaronen*, 1959. Vem kan förkroppsliga lätthetens ideal bättre än den bisarre baron Cosimo, som levde hela sitt liv i ekar, askar och olivträd, som svingade sig från gren till gren och från insikt till insikt och vägrade sätta sin fot på marken. Klätterbaronen har kommit i nyutgåva i romantrilogin *Våra förfäder*, där *Den tude-lade visconten* och *Den obefintlige riddaren* också ingår.

Min personliga favorit är det lilla mästerverket *Palomar*, svensk översättning 1985. Palomar är en person som fäster sig vid de små detaljerna, precis där han råkar fästa blicken. Han avläser en våg, han betraktar eftermiddagsmånen, han ser stararna invadera Roms tegeltak, han ser Universum som en spegel, han tänker och begrundar. Han är nog ense med Tabucchi: *Man säger att döden är en gåta, men det faktum att man har existerat är en ännu större gåta.*

Alessandro Baricco, Silvia Avallone, Sandro Veronesi, Italo Calvino, och Antonio Tabucchi.

” *Fönster har ibland inga fönsterluckor, de öppnar sig mot mycket vidare horisonter än verkligheten. Det är fönstret i mitt huvud.*
ur *Tristano dör*

Alessandro Baricco driver ett skivuniversitet i Turin. Han är också en udda person i den italienska parnassen och håller sig sällan inom hemlandets gränser i sina romaner. Han förefaller älska meningslösa projekt. Just förmågan att se det meningsfulla i det meningslösa är kärnan i hans författarskap. I debutromanen *Vredens slott* drömmer huvudpersonen om att bygga en alldeles egen järnväg. För den skull köper han ett lokomotiv. I *Oceanhavet* vill professor Bartleboom bestämma havets gränser och *I den här historien* blir det Ultimos livsprojekt att uppföra den perfekta bilbanan som ingenstans leder och som är en syntes av hans eget liv.

Bariccos hejdlösa berättelser präglas av ohämmad fantasi. Samtidigt infogar han vetenskapliga och tekniska kuriositeter ur det förgångna, han kommer med intrertextuella anspelningar och rent bildningsstoff. Själv säger han att han helt enkelt skriver berättelser.

Spektakulär framgång nådde Baricco med det lilla mästerverket *Silke*. Den lilla volymen på 120 sidor handlar om köpa och sälja silkesmaskar, om att resa, om passion och om ordlös kärlek i Frankrike och Japan på 1860-talet. Berättelsen är en utsökt skimrande väv, en oväntad och förunderlig läsoplevelse.

Den lilla romanen *Utan blod* skiljer sig från de andra romanerna för att den saknar de essäistiska inslagen. Det är istället en koncentrerad thriller med blodig början och ett mildt och försonande slut. Dramat utspelar sig i en namnlös trakt, som kan vara var som helst. Att personerna har spanskt klingande namn beror enbart på deras musikaliska kvalitet, säger Baricco.

Kanske ett citat ur *Den här historien* kan sammanfatta hela Bariccos udda författarskap:

Varje vandring har formen av en cirkel, och leder ingenstans utan in i sig själv, för vår räddslas dimma är alltför tät och gatorna som verkar leda någon annanstans är en illusion.

Mina italienska författare öppna fönster mot ett Italien jag svårligen skulle få syn på som turist. Men det viktigaste som läsningen ger mig kunde med Tabucchis ord formuleras så här:

Fönster har ibland inga fönsterluckor, de öppnar sig mot mycket vidare horisonter än verkligheten. Det är fönstret i mitt huvud.

ur *Tristano dör*

Titlar utgivna på svenska

- Antonio Tabucchi* (1943-2012)
- Påstår Pereira* 1996, 1997, 2004
- Det är snart för sent* 2002
- Tristano dör* 2005
- Tiden åldras fort* 2011
- Elsa Morante* (1912-1985)
- Historien* 1979, 2012
- Elena Ferrante*
- Min fantastiska väninna* 2016
- Sandro Veronesi* (1959 -)
- Stilla kaos* 2013
- Silvia Avallone* (1984 -)
- Stål* 2012
- Marina Bellezza* 2015
- Italo Calvino* (1923-1985)
- Våra förfäder* 2008
- Palomar* 1985
- Alessandro Baricco* (1958 -)
- Vredens slott* 1997
- Silke* 1998
- Oceanhavet* 1999
- Nittonhundra* 2000
- City* 2001
- Utan blod* 2005
- Den här historien* 2008

I denna spalt anmäler vi böcker som SFV-medlemmarna gett ut på eget förlag, eller via andra självständiga utgivare. Förutsättningen är att boken kan köpas eller beställas av allmänheten.

Gör så här: Skicka en kort synopsis på boken och skribenten samt en pärmbild till redaktion@sfv.fi. Beskriv gärna bokens utformning och sidantal. Och viktigast: meddela var intresserade kan köpa eller beställa boken.

BULEVARDI 9 BULEVARDEN

Utgivare Fredr.Edv. Ekberg & As Oy
Bulevardi 9 Bostads Ab
ISBN 978-952-93-4634-9
cirkapris 30 euro/inbunden
Beställ på adlibris.fi

■ Boken är en hyllning till den 100-års jubilerande fastigheten vid Bulevarden 9 i Helsingfors. Hundraåringen, ruvande på minnen från första världskriget, inbördeskriget samt vinter- och fortsättningskriget, lever och mår bra. Boken gör en djupdykning i fastighetens historia, beskriver byggnadsskedet 1915 och husets första invånare samt det numera legendariska bageriet och caféet Ekbergs som fortfarande verkar vid Bulevarden 9. I slutet av boken finns ett kapitel om hur bolaget värnar om kulturarvet. Rikt illustrerad.

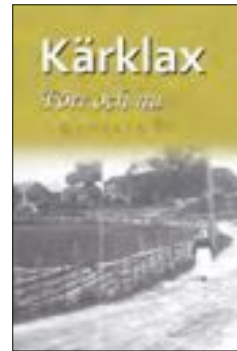
EN SJÖRESA TILL OSTINDIEN FREGATTSKEPPET CONCORDIAS FÄRD TILL BATAVIA 1782-1785.

Jan Kronholm

Utgivare: Jakobstads museum,
distribueras även av Scriptum.
176 sidor. Inbunden. Rikt illustrerad.
ISBN 978-951-96334-4-2
ISSN: 0359-6338

■ Fregattskeppet Concordia av Jakobstad gjorde åren 1782-1785 en sjöresa till Batavia i Ostindien. Kulturjournalisten Jan Kronholm berättar i en ny bok om färden som troligen var den första Ostindienfärd som genomfördes av ett fartyg som både var byggt och redat i den östra delen av det dåvarande svenska riket.

Författaren har spårat totalt sex skepp under svensk flagg som seglade för holländarna. Tre av dem var byggda i Österbotten, även om bara Concordia hade sin hemmahamn där.

KÄRKLAX FÖRR OCH NU

Utgivare: Maxmo Hembygdsförening r.f.
Redaktörer: Roger och Britt-Marie Norrgård
Layout: Roger Norrgård
ISBN: 978-952-93-7091-7. 400 sidor. Pris: 35,-
Beställning via may-britt@netikka.fi. Boken säljs också på Café Klemetsgårdarna, Kärklaxvägen 308 i Maxmo under caféets öppethållningstider.

■ Boken om Kärklax är en bok som skildrar livet i byn förr i tiden fram till nutid. Vi vill ge en bild av hur invånarna i byn har levt under åren. Jordbruket har varit byns huvudsakliga näring under alla år. Byn har präglats av både kriget och den stora utflyttningen till bland annat Sverige och Amerika.

Boken ger svar på många frågor som vi någon gång ställt: Varifrån kommer Kärklaxnamnet? Var och när uppstod bebyggelsen? Vem har brukat de hemman som finns i byn? Och på frågor som vi kanske aldrig ställt: Vem var "Bymans måor" och "Nutta Matt"?

KASTELLANSKA I SVART

Arlette Starck

ISBN: 978-952-93-6178-6
Limbunden, rikligt illustrerad
321 sidor + ett häfte med färgbilder.
Cirkapris: 27 e
Boken kan köpas på Akademiska bokhandeln eller direkt från författaren: 040 50 234 69 eller misan.starck@gmail.com

■ Sjökapten Frans Oskar är hemkommen från S:t Petersburg, där har han passerat på att tala i syster Sofies sak. "Hur mår vår Kastellanska?" frågar han när de möts. Sofie förstår ingenting, men det visar sig att hon har fått anställning på kejsar Alexander II:s lustjakt, som kastellanska – med linneförrådet som ansvarsområde. År 1876 stiger kaptensänkan Sofie ombord. Hon trivs med arbete och kamrater ombord. Marinofficer Fjodor Zalevskij uppvaktar Sofie, men hon vacklar mellan motstridiga känslor. Vill hon överge sitt självständiga liv och gifta sig?

Boken ger en fängslande färgrik bild av en borgerlig 1800-talskvinnas liv i tsarens tjänst och en inblick i en miljö vi sällan läser om. Berättelsen om Sofies livsväg och öde bygger på fakta och fantasier. Arlette (Misan) Starck f. 1945 i New York har vuxit upp i Helsingfors. Till utbildningen är hon psykiatrisk sjukskötare, men har huvudsakligen arbetat som lek-skoleföreståndarinna i Esbo. Hon har tidigare gett ut Blå vind (2000), Grönt bläck (PQR 2004) och Flickan i de vita husen (Scriptum 2007) och Ikonsmugglarna (Scriptum 2009)

FRÅN LYCKEBO TILL KYRKOSTRANDS-JUNGMANNS SKOLA UNDER 50 ÅR

Ulla Sjölind

Utgivare: Kyrkostrands-Jungmans skola
Inbunden, 70 sidor. Pris: 25€
Boken kan köpas via Jakobstads bokhandel:
jakobstads.bokhandel@multi.fi
Storgatan 11, 68600 Jakobstad eller
direkt från Kyrkostrands-Jungmans skola
kyrkostrands-jungmansskola@edu.jakobstad.fi
Bagarnäsvägen 32, 68600 Jakobstad

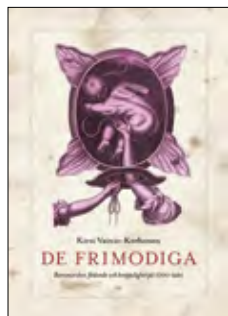
■ När Lyckebo daghem startade sin verksamhet i Jakobstad 1964 var det startskottet till en framgångssaga. Daghemmet var det första i sitt slag som grundades i Svenskfinland för att ta emot barn med olika slag av funktionsnedsättning. Den största utmaningen i skolans 50-åriga historia var integreeringen med elever från den allmänna skolan år 1990. Skolan antog namnet Kyrkostrands-Jungmans skola och är i dag en fungerande enhet som ger sina specialelever undervisning enligt de modernaste metoderna.

I boken berättas om de viktigaste milstolparna i skolans historia men nuläget belyses också då personalen delar med sig av sina erfarenheter.

”

År 1876 stiger kaptensänkan Sofie ombord. Hon trivs med arbete och kamrater ombord. Marinofficer Fjodor Zalevskij uppvaktar Sofie, men hon vacklar mellan motstridiga känslor. Vill hon överge sitt självständiga liv och gifta sig?

ur *Kastellanska i svart*

**DE FRIMODIGA
BARNMORSKOR, FÖDANDE OCH
KROPPSLIGHET PÅ 1700-TALET**
Kirsi Vainio-Korhonen
238 s., inbunden, illustrerad.
Cirkapris 35 €.
ISBN 978-951-583-343-3

■ Boken är en ingående och unik studie av de första yrkesutbildade barnmorskorna i Finland från sent 1600-tal till riksoplösningen 1809. Vi får stifta bekantskap med den utbildning de blivande barnmorskorna fick i Stockholm, deras utmanande yrkesvardag och de levnadsvillkor som förutsattes för yrket. Boken ger också en inblick i samtida uppfattningar om sexualitet och kvinnokroppen samt bjuder på en resa tillbaka till fenomen som snörliv, ammor, maskerade föderskor, offentliga dissektioner, arsenik och läkeörter. Ett varierat och rikt källmaterial ligger till grund för boken, som också innehåller en matrikel över de legitimerade barnmorskorna i Finland vid denna tid.

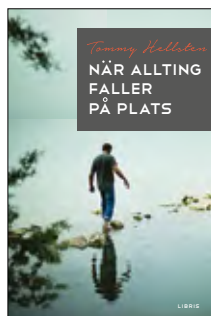

**SLAVHANDEL OCH SLAVERI
UNDER SVENSK FLAGG**
KOLONIALA DRÖMMAR OCH VERKLIGHET I AFRIKA OCH KARIBIEN
1770-1847
Holger Weiss
Ca 310 s., inbunden, illustrerad.
Cirkapris 35 €. ISBN 978-951-583-344-0
Försäljning: Vetenskapsbokhandeln i Helsingfors (www.tiedekirja.fi) eller via SLS, info@sls.fi eller +358 9 618 777.

■ I slutet av 1700-talet började man inom vissa kretsar i Sverige nära drömmen om att göra landet till en kolonialmakt. Gustav III lyckades 1784 förhandla till sig en ö i Västindien av Frankrike – Saint-Barthélemy. Även om ön inte lämpade sig för plantagejordbruk, gjorde svenskarna den till en frihamn som blev en viktig knutpunkt för slavhandeln till och inom Västindien. Samtidigt drevs näringarna på ön med slavarbetskraft.

Att Sverige var delaktigt i slavhandeln under sent 1700-tal och början av 1800-talet har länge varit ganska okänt. Utifrån ett brett källmaterial tecknar historikern Holger Weiss en bild av hur Sverige blev en del av slavhandeln och hur slaveriet på Saint-Barthélemy såg ut.

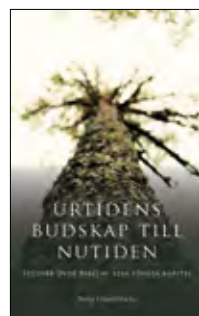
FONTANA MEDIA

NÄR ALLTING FALLER PÅ PLATS
Tommy Hellsten
Fontana Media
ISBN 978-951-550-826-3
Inbunden, 200 s., utkommer i juni
Pris 28,90
www.fontanamedia.fi

■ I sin nya bok berättar terapeuten och författaren Tommy Hellsten om sin egen andliga resa och om några av de upptäckter som förändrat hans liv. Hit hör vikten av långsamhet, intuition och kreativitet som en stark motkraft till brådskans kultur. Hit hör också möjligheten till ett liv i tillit istället för att behöva prestera sitt liv. Genom att knyta samman vår tids psykologiska tänkande med kristendomens klassiska tankar provar han också möjligheterna att finna ett nytt språk för våra tankar och samtal om livets mening och för nya upptäckter. En bok om att finna mening, för den som letar och för den som inte visste att det fanns någon.

SLEF-MEDIA

URTIDENS BUDSKAP
Bengt Djupsjöbacka
ISBN: 978-952-5578-58-4
Pris: 14 €
Sidantal: 112
Bindning: Mjukband
Beställning kan göras via
www.slef.fi/slef-media
eller per telefon +358 (0)6 357 6500.

■ Forntiden kastar ljus över nutiden. Detta gäller inte minst den bibliska berättelsen. De elva första kapitlen i Bibeln berättar om urtiden, en tid vars händelser vi strängt taget inte kan ange exakta datum för. Men när vi läser dessa gamla berättelser visar sig urtiden ge oss en större förståelse för vår egen tid. Urhistorien är därför inte inaktuell. Den är i högsta grad relevant för oss i dag.

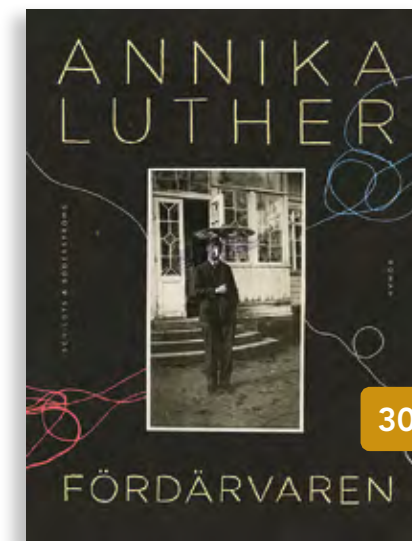
Urtidens budskap till nutiden är profeten Bengt Djupsjöbackas tredje bok innehållande bibelstudier över Gamla testamentet. Tidigare har SLEF-Media gett ut böckerna Visheten i Daniels bok (2008) och Kärleken i Höga visan (2010).

Härliga vårnyheter

Karin Erlandsson
MISSDÅD

30€

Annika Luther
FÖRDÄRVAREN

30€

Birgitta Boucht
DÅNET I ETT ENSAMT ÖRA

25€

Torsten Pettersson
DET OSYNLIGA

21€

Henrika Andersson
**NAGU-NALLE
PÅ DJUPA VATTEN**

20€

**TACK FÖR
DITT FÖRSTÅND!**
Svenska grodor i Finland

17€

Alla SFV-medlemmar får 30 % rabatt på allmän litteratur hos oss!

Du får rabatten i vår nätbokhandel sets.fi med kampanjkoden »Aktie123«. Här hittar du hela vårt sortiment med hundratals titlar. Öppet dygnet runt!

Du får också rabatt i

- S&S bokhandel, Bulevarden 7, Helsingfors. Öppet vardagar kl. 9-12 och 13-16.

- Bonnier Books bokhandel, Högbergsgatan 37, Helsingfors. Öppet vardagar kl. 8.30-17.

SCHILDTS & SÖDERSTRÖMS

ANSÖKNINGSFÖRFARANDET FÖRÄNDRAS

SFV delar upp ansökningsperioden för allmänna bidrag i två omgångar.

Många sökande har upplevt att bidragsbeslutet kommer för sent, då redan halva verksamhetsåret gått. Därför tidigarelägger vi nu ansökningsperioden för de sökande som verkar enligt kalenderår **med start i september 2016**. De ansökta ändamålen skall då avse projekt för år 2017. De övriga sökande som verkar enligt skolårets läsår och privatpersoner, skall söka precis som förr i februari, för projekt påföljande höst eller vårtermin. Mera information fås av koordinator **Viveka Åberg**, stipendier@sfv.fi, tfn 040 533 1710.

ANSÖKNINGSOMGÅNGAR: **1.** September 2016 **2.** Februari 2017

ANSÖKNINGSTID	SEPTEMBER 2016	FEBRUARI 2017
Vem kan söka?	<ul style="list-style-type: none">• Organisationer<ul style="list-style-type: none">• Registrerad förening• Annan bolagsform med allmännyttig verksamhet	<ul style="list-style-type: none">• Kommun/stad<ul style="list-style-type: none">• skolor• daghem• bibliotek• eller annan enhet• Universitet, högskolor, yrkeshögskolor, yrkesskolor eller folkhögskolor• Privatpersoner<ul style="list-style-type: none">• lärare (även lärare som undervisar svenska i finskspråkiga skolor)• barnträdgårdslärare (även övrig personal på daghem, förskola och eftis)• bibliotekarier• kulturarbetare (inom musik, teater, konst eller litteratur)
För vilket ändamål?	Enligt fastställda kriterier för år 2017	Enligt fastställda kriterier för år 2017
När skall ändamålet genomföras?	År 2017	Hösten 2017 eller våren 2018
När delges beslut?	November 2016	April 2017
När utbetalas beviljade bidrag?	Januari 2017	Maj 2017
När skall bidraget redovisas?	En månad efter att det beviljade ändamålet är slutfört	En månad efter att det beviljade ändamålet är slutfört